

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

JÓ SZERENCSE T!

Ülésezett a MASZSZ kongresszusa

2023. február 21-én a budapesti Benczúr Hotelban tartotta soron következő tanácskozását a MASZSZ legfelső döntéshozó szerve. A testület megvitatta az elmúlt négyéves munkáról szóló beszámolót, módosította a Szövetség alapszabályát, elfogadta a következő választási ciklus programját és megválasztotta vezető tisztségviselőit.

Nyilvánvaló, hogy terjedelmi okok miatt lehetetlen a tanácskozás minden momentumáról beszámolni, ezért a tudósító csak arra vállalkozhat, hogy megkísérli bemutatni a kongresszus atmoszféráját, s önkényes kiemeléssel szól az általa legfontosabbnak ítélt témákról, felvetésekről, gondolatokról, döntésekről.

Mindig öröm és megtiszteltetés számomra, ha részt vehetek szakszervezeti kongresszuson. Nehezen írható le a hangulata. A csoportokban beszélgető küldöttek, az érdeklődők gyűrűjében alkalmi vitakört tartó meghívottak hangja, a mondatfoszlányok, és a duruzsuló vidámság, mind-mind az egytűvé-tartozás érzését erősíti.

Ott ültek az első sorban a vendégek: Czomba Sándor államtitkár, Dr.Mészáros Melinda a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája (Liga Szakszervezetek) elnöke, Csóti Csaba a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZE) elnöke, Perlusz László, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ) főtítkára. Magnus Berge az ILO közép- és kelet-európai irodájának vezetője.

A Himnusz elhangzása után a Zlati Róbert elnök megrendítő szavakkal búcsúzott elődjétől a tragikus hirtelenséggel elhunyt, Kordás Lászlótól. „Lacit fiatalon megérintette, majd bekebelezte a szakszervezeti munka, a szakszervezeti lét, életforma. Ettől a kanyargós életútja során sem tudott, persze nem is akart megszabadulni, eltávolodni. Mindig készen állt tenni a munkásokért, melósokért és a köz-ért, legyen az bármilyen pozíció, vagy éppen csak egy – talán nem is idézőjelesen – barikád. Mert ő megfelelően tudott érvelni, küzdeni bárhol. Megértette magát a munkapad mellett a melóssal, a tárgyalasztalnál a szociális partnerekkel szemben és az országos politikában a parlamentben

egyaránt. Mindvégig fejlesztette tudását, hogy minél nagyobb szakértelmű, széles látókörű, hozzáértő szakszervezeti vezető legyen. Szerintem az lett. Mindezért, ami ő volt érdemelte ki a tiszteletet az életútja során.” Ott éreztük Kordás, sokunknak „csak” Laci szellemét. A háttérben a fotón integető ember, ismert mosolyával köztünk marad. A kongresszus egyperces néma felállással együtt tisztelegett a MASZSZ egykori elnökének emléke előtt.

Látható érdeklődés fogadta a résztvevők által jól ismert, az érdekegyeztetést értő, abba visszatérő Czomba Sándor államtitkár felszólalását. Elmondta, hogy személyes jelenléte is jelzi, mennyire fontosnak tartja a párbeszédet a munkapiac szereplőivel. Rendszeres párbeszédet akar folytatni az érdekképviseletekkel, részese akar lenni a tárgyalásoknak, ezért fejleszteni és süríteni akarja az erre alkalmas rendszert. Tervei szerint létrehoz a VKF keretein belül egy „nulladik” fórumot, ahol egyeztetni tudnak az előterjesztésekről a kormány elé történő benyújtás előtt azokról a munkaerőpiacot érintő közös dolgainkat” idézettel fejezte be gondolatait.

Magnus Berge az ILO közép- és kelet-európai irodájának vezetője többek között a tripartit fontosságát, a rendezett munkaügyi kapcsolatok erősítését hangsúlyozta.

Perlusz László, a VOSZ főtítkára azzal kezdte felszólalását, örül, hogy meghívták. A rendszerváltáskor volt egyetemista, így pontosan értékeli azt. Az együtt gondolkodást a szociális partnerek és a kormány között elengedhetetlennek tartja. A tripartit párbeszéd a jelen gazdasági és társadalmi folyamatokban még fontosabb. Nem ellenségek, hanem ellenfelek ülnek a tárgyalóasztalnál azért, hogy megtalálják a közös pontokat a munka világát érintő kérdésekben is. „Rendezni végre közös dolgainkat” idézettel fejezte be gondolatait.

Csóti Csaba (SZE) elnök mintegy

folytatva az előző felszólalásokat kifejtette: egy személyes érdekvédelem nem megy, csak egymásra hangolódva, együtt tudunk dolgozni. Személyes hangú hozzászólása emlékezetes marad.

A kongresszusra az Európai Szakszervezeti Szövetség főtítkára Esther Lynch videó üzenetet küldött a közösséghez tartozás erejét, a rendezett munkaügyi kapcsolatokat hangsúlyozva.

A kongresszus nyugdíjba vonulásuk alkalmából elbúcsúztatta György Károlyt, a MASZSZ nemzetközi kapcsolatokért felelős szakértőjét és Kiss Béla elnökségi tagot, a VDSZ egykori alelnökét.

Az elmúlt négyéves ciklusról, a Magyar Szakszervezeti Szövetség megalakításának tizedik évében

Talán nem érdektelen kicsit részletesebben szólni a MASZSZ munkájáról, talán jobban látjuk a lehetőségekhez képest mit teljesített, és milyen feladatok tűzött ki a következő ciklusra a szövetség. Az írásos beszámoló, program és Zlati Róbert elnök hozzászólása alapján készült. Természetesen, nem tudja visszaadni az élő szó erejét, se a komolyságot olykor oldani kívánó humort. Ez utóbira példaként egy nem szósznerinti gondolat: a beszámoló ötven oldal, a program tizenhárom oldal, a hozzászólásom is van néhány oldal, a közlemény az egy oldal. De nem az oldalak száma lényeges, hanem az, hogy mit valósítunk meg a leírtakból.

A kongresszus egy különleges, kihívásokkal teli ciklust értékel, olyat amilyen még nem volt a MASZSZ történetében.

A Covid-19 pandémia jelentősen hátráltatta tevékenységüket – mert a kontaktus nélküli szakszervezeti munka nem az igazi –, és aminek a derekán vezetőváltás is történt. „Akkor felelősséggel kezelték a testületek a helyzetet.

(Folytatás az 2. oldalon)

Bértárgyalások

A 2023. évben a bértárgyalások a gazdaságban bekövetkezett változások miatt komoly kihívásokat jelentenek a szakszervezeteknek. A magyar bérszínvonal az EU átlagtól jelentősen elmaradt, tovább nehezítve a következő évek bértárgyalásait is, mert alacsonyabb bázisról kell a bérek jelentősebb emelkedését elérni. Az Európai Unió tagállamai közül a magyar infláció a 2022. év végére a legmagasabb emelkedést érte el. Éves átlagban 14,5%-ot, a decemberi hónapra 24,5%-ot a KSH jelentések alapján. A múlt év elején Magyarország költségvetése még egyszámjegyű, 3%-os inflációval került elfogadásra, de már érezhető volt, hogy év végére ez az átlag tarthatatlanná válik. A bértmegállapodásokat a BDSZ munkahelyi alapszervezetei átlagosan 9-10%-os növekedésre kötötték meg. Sajnos a magas infláció, a bérek vásárlóértékét, a reálkereseteket jelentősen, 4-6%-kal csökkentették, ráadásul a munkavállalók és a nyugdíjasok fogyasztói kosarában lévő termékek jóval magasabb fogyasztói áremelkedést hoztak (élelmiszer, gyógyszer, lakhatási költségek stb.). Ezek a külső tényezők is indokolták, hogy a munkavállalói, szakszervezeti tagi elvárások a munkáltatók, de leginkább a szakszervezetek irányába jelentősek voltak és magasak még ma is.

Nehezíti a helyzetet, hogy a magyar minimálbér az EU-ban a legalacsonyabbak között van és a fokozódó béregyenlőtlenség is problémát okoz. Az EU tagállamai közül Magyarországon nőtt leginkább a béregyenlőtlenség az elmúlt évtizedben. A területi bérkülönbségek mellett megfigyelhető, hogy a nők is kevesebb fizetést kapnak ugyanabban a beosztásban, mint a férfiak. Ráadásul a Kormány és a munkáltatók is elsősorban a munkaerő kölcsönző cégeken keresztül már több mint százezer harmadik országból érkező külföldi munkavállaló foglalkoztatását valószínűzték meg. Kérdésként adódik, hogy hosszabb távon hogyan lehet ebben a környezetben a magyar bérszínvonalat emelni, melyek lehetnek a legfontosabb szakszervezeti törekvések. Először is határozottan kell képviselni, hogy az ország versenyképességét nem lehet az olcsó munkaerőre alapozni, szükséges a tudás alapú gazdaság irányába a fejlesztéseket orientálni, ezzel is emelve a rendkívül alacsony magyarországi termelékenység mutatókat. Magas hozzáadott értékű munka tud európai színvonalú béreket biztosítani. Továbbra is célként kell meghatározni, hogy megvalósuljon a bértárgyalások az európai átlaghoz. A garantált bérminimum és a minimálbér emeléseknek ösztönözniük kell a bérek emelkedését, biztosítaniuk kell a tisztességes megélhetést. Az Európai Unió minimálbérekről szóló irányelv tudatos végrehajtása biztosíthatja a célok elérését.

A 2023. évi bértárgyalásokon ezt a célt az eddigi tárgyalások tapasztalatai alapján rendkívül nehezen lehet elérni. A munkáltatók a megnövekedett működési költségekre, elsősorban az energiaár emelkedésre, piac szűkülésre, háború okozta negatív hatásokra, a megváltozott piaci körülményekre és a magyar gazdasági szabályozás változásaira hivatkozva zárkoznak el a jelentősebb, inflációs várakozásokat meghaladó keresetszínvonal emeléséről, elzárkoznak a múlt évi reálkereset csökkenés kompenzálásától. Az MNB által meghatározott 2023. évi inflációs várakozás 15-19,5%. A munkáltatók a tárgyalásokon még a 15%-os alsó határ megadását is az üzleti terveikben megoldhatatlannak mondják, általában két százalékponttal alacsonyabb személyi alaphétre fogadnak el, azt is hosszabb egyeztetés után, két-három százalékpont emelést pedig ösztönzőként kívánnak megadni, nem építik be a személyi alaphétre.

A köztulajdonban lévő cégek munkavállalói szakszervezetei a Közzszolgáltató Vállalkozások Konzultációs Fórumán a várható infláció mértékétől kisebb ajánlatot kaptak azzal, hogy az alacsony keresetűek béreinek emelése érdekében, egyösszegű megállapodások megkötése valósuljon meg. Ez a megállapodás hatással van több munkahelyi szervezetünknél az eredményes tárgyalásokra.

A munkavállalói elvárások pedig 20% környékén fogalmazódtak meg, elsősorban a megélhetési költségek emelkedése, valamint az érezhető életminőség romlása miatt.

Az elnehezült tárgyalások a megállapodások elhúzódnásait is okozták, illetve az cégek üzleti jelentősebb részénél a tulajdonosok és a menedzsment megvárja az előző évi lezárását és április 1-től a következő év április 1-ig kötik meg a megállapodásokat. Az alapszervezeti kollégáink tájékoztatása alapján az eddig megkötött megállapodások meghatározó része elérte a 15%-ot, néhány cégnél 2-3%-kal meg is haladta ezt a mértéket. Van olyan jelentősebb foglalkoztató, ahol 13%-os személyi alaphétre emelésről állapodtak meg és 2% nem épül be a bázis keresetbe, bértömegbe, hanem ösztönzőként kerül kifizetésre. Kevesebb a vita a béren kívül adható juttatásokról, tapasztalataink szerint minden cégnél sikerült annak a mértékét emelni, legyen szó cafetéria, vagy rekreációs juttatásokról. A munkába járás költségeinek emelkedését személygépkocsi használat esetén - amennyiben a munkahely nem érhető el a munkavégzésnek megfelelő időpontban tömegközlekedéssel – a jogszabályi lehetőségeknek megfelelően a cégek megtérítik, igaz eltérő mértékben.

Megállapodások hiányoznak még elsősorban az állami tulajdonú és néhány nagyobb foglalkoztató vállalatnál. Abban bízunk, hogy tárgyalások módon sikerül megállapodni, de a munkahelyi szervezetek és az ágazati központ is - amennyiben szükségessé válik -, a jogos munkavállalói igényekért erőteljesebben lép fel, amelyet sajnos indokol a 2023. év első két hónapjának fogyasztói ár-növekedése is.

Tapasztalataink szerint a szakszervezetek nélküli, egyoldalú munkáltatói bért-emelések alacsonyabb szinten kerültek végrehajtásra, kell a szakszervezeti tagság az eredményes tárgyalásokhoz.

Rabi Ferenc

Ülésezett a MASZSZ kongresszusa

(Folytatás az 1. oldalról)

Abban reménykedem, hogy ennek a változásnak nem volt negatív hatása a belső működésünkre és az eredményességünkre.”

A Magyar Szakszervezeti Szövetség élen járt a járvány gazdasági, munkaerőpiaci hatásaival kapcsolatos javaslatok

megfogalmazásában, amelyeket folyamatosan eljuttatott a döntéshozóknak. Később öt pontos mentőcsomagot dolgozott ki a munkavállalók anyagi ellehetetlenülésének megakadályozására, a vállalkozások talpon maradásának – vagy későbbi gyors újraindításának – megsegítésére:

1. Nem maradhat senki jövedelem nélkül!
2. Érdekegyeztetést és szociális párbeszédet!
3. Átláthatóságot a támogatások felhasználásában!
4. A munkahelyek megőrzése, a gazdaság majdani gyors újraindítása érdekében a szakszervezetek elvárják, hogy a támogatásban részesülő vállalkozások vállalkozásuk elbocsátási stop-ot.
5. Nyugdíjasok gyors megsegítése.

A járvány okozta kihívások megoldására számos színvonalas szakmai anyag, javaslat, állásfoglalás készült. A jelenlegi gazdasági gondoknak, az orosz-ukrán háború következményeinek megoldásában felhasználhatók, feladatot adnak. Az új kihívásokra segítenek választ adni.

A kongresszus kritikus, realis összegzést adott a meghatározó területekről.

A MASZSZ munkavédelmi bizottsága tevékenységében kiemelt feladat a munkabalesetek számának csökkentése. A romló munkabiztonsági helyzet javítása érdekében aktivizálni kell a tagságot. Változtatni kell azon, hogy ne csak a tagszervezetek mintegy negyedének képviselői vegyenek részt a munkavédelemért való folyamatos küzdelemben. „Bizottságunk elfogadhatatlannak tartja, hogy a foglalkoztatottak csak mintegy fele részesült (2020 jelentés alapján) foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatásban; a közel 1 295 000 regisztrált vállalkozásokból csak 82 ezer gazdasági

egység volt ellátott. Megadja a jövő feladatait.

Komoly sikerként értékelhető, hogy új és aktuális stratégiai célokat és feladatokat dolgoztak ki a következő időszakra vonatkozó Nemzeti Politikához, mely hosszú távra meghatározza majd a hazai munkavédelem fejlesztési irányait.

Fontos részt vállaltak a munkavédelmi érdekképviselő, érdekegyeztetés egyes kérdéseiről szóló Ajánlás kidolgozásában, mely elősegítheti a munkahelyeken a munkavédelmi képviselő választások lebonyolítását. Kiemelkedő eredmény, hogy az ajánlás szövegébe sikerült rögzíteni, „a munkavédelmi képviselők legalább az üzemi tanács létszámának megfelelő számban kerüljenek megválasztásra a munkáltató szervezeti sajátosságai (szervezeti tagoltság, munkarend, a területen folyó tevékenység jellege stb.) figyelembevételével.”

Részvétel az érdekegyeztetésben

A Szövetség a beszámolási időszakban mind a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT), mind a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma (VKF), mind pedig az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács (OKÉT) munkájában folyamatosan aktívan részt vett.

A kormányzat érdekegyeztetéshez való viszonya a korábbi időszakhoz képest a beszámoló időszakában sem változott.

Tény, hogy súlyos szakszervezet- és munkavállaló-ellenes intézkedések árnyékában dolgozunk. Persze, támogatottságunk sem nőtt, ezáltal befolyásunk sem. A tagságával nem támogat minket több munkavállaló, mint korábban, nem érezzük azt sem, hogy a kormány, vagy a munkáltatók számára a munkavállalók lennének az elsők, pláne nem a képviselők, de a politika más képviselői sem keresnek igazán partnerséget velünk.

Miért is tennék? Vagyunk olyan erősek? A kollektív szerződéses lefedettség is nagyon alacsony, ezt emelni szükséges. Ebben erősíthet minket, segítséget adhat

az európai minimálbér irányelv és annak hazai adaptációja. Ehhez a szakszervezeti kapacitások megerősítésének szükségességével is kell foglalkoznunk, hogy legyen erőnk mindezt kikövetelni és megvalósítani a jövőben.” (Zlati Róbert beszámolóhoz fűzött szóbeli kiegészítésből.)

Szervezeti ügyek

Kritikus, realis a taglétszám alakulása, a döntéshozó szervek, a vidéki képviselők, tagozatok munkájának értékelése. A taglétszám, ha nem is a legfontosabb mérőszám, de tükrözi az egységet is és azt, milyen a kohézió sorainkban. Kiemelt szerepet kell kapnia fiataloknak, bevonni minél többüket a napi munkába. Törekedni kell a nők, fiatalok számának növelésére a tisztségviselők körében. Ez mindannyiunk felelőssége.

Nemzetközi munka

A MASZSZ nemzetközi munkájában továbbra is elsődleges terület az EU politikák nyomon követése, az ezekhez kapcsolódó szakszervezeti álláspontok kialakításában való részvétel. A tagállamok gazdaság- és szociális politikájának alakításában egyre fontosabb szerepet kap az európai szemeszter folyamat mechanizmusa és ebben az Európai Szakszervezeti Szövetségen keresztül megvalósuló koordinált munkavállalói érdekképviselő. Az unióval kapcsolatos munka kiemelt témája volt az EU 2021-2027 hétéves költségvetése és a Covid-19 járvány következményeinek felszámolását célzó uniós pénzügyi támogatás politika (NextGenEu).

Rendezvények, demonstrációk

Két évig, 2020-ban és 2021-ben a hagyományos május elsejei majális is elmaradt.

A Pedagógusok Szakszervezete által meghirdetett sztrájk melletti szolidaritás kifejezésekként 2022. január 31-én a Szövetség autós demonstrációt szervezett. A Szövetség képviseltette magát a Pedagógusok Szakszervezete által 2019. november 30-án és 2022. november 26-án szervezett demonstrációkon is.

Kiemelendő a különböző projektekben való részvétel:

1. Minőségi munkát, minőségi munkahelyeket!
2. Közlekedési ágazatban, szűkebb értelemben a vasúti dolgozók foglalkoztatása más szemmel Magyarországon.
3. Szakszervezetek az igazságos kilábalásért: a szakszervezetek szerepének megerősítése a koronavírus járvány válság hatásainak kezelésében.

Pénzügyi gazdálkodás

Az elmúlt évek gazdálkodása alapján összességében megállapítható, hogy pályázati források nélkül a Szövetség gazdálkodásának stabilitása nem lett volna fenntartható.

A Szövetség jövőbeni működése, stabil, nem vagyonfelélést jelentő gazdálkodása érdekében elengedhetetlen a pályázatokon kívüli források növelése, az előző években megvalósított személyi és működési költségek csökkentésére tett intézkedések további szükségességének vizsgálat. A Szövetség saját tulajdonában lévő ingatlanai hasznosításának lehetősége.

Egy-egy gondolat a társadalmi tagozatok beszámolójából

Nyugdíjas Tagozat

Az évek során a kor előrehaladtával a tagság egyre fogyott, az évek múltak, utánpótlás nehézzé vált. Keressük a megoldást, hogy legalább a megmaradt tagoknak valamilyen megoldást találjunk a további működéshez.

A társszervezetekkel való együttműködés területén kiemelő az együttműködés a Nyugdíjasok Országos Képviselő (NYOK), ahol két tagunkkal bővült

az elnökség: Dobor István (bányász) és Molnár Szilávik Györgyi (vasutas), valamint elnökünk Juhász László a NYOK társelnöke lett.

Nőtagozat

A tagozat többször szervezett már különböző témában figyelemfelhívó kampányt, „folyamatosan kerestük, keressük a témákat, lehetőségeket, amelyeket megismertethetünk a szakszervezeti mozgalomban résztvevő munkavállalókkal és a társadalommal. Ilyenek voltak a bérkülönbség kampány vagy a fentebb már említett Apanapok! kampány.

Az évek során kiemelt figyelmet fordítottak arra is, hogy a tagozatban tevékenyen részt vállaló tagszervezetek megismerhessék egymást, belássanak más ágazatok működésébe, problémaiba. Tapasztalatokat, jó gyakorlatokat tudjanak elsajátítani egymástól. Nem utolsó sorban az volt a cél, hogy egy jól működő, szolidaris női hálózatot alakítsunk ki.

A küldöttek elfogadták a beszámolót. A hozzászólások megerősítették az együtt-gondolkodás fontosságát, a tripartit erősítést, a szervezettfejlesztést. Szó esett az egymás iránti tiszteletről, megbeszülésről is.

Módosították az Alapszabályt, mellyel több korábbi vitás kérdést rendeztek.

A tisztújító kongresszus elnököt és alelnököket is választott. Az elnöki posz-

tot Zlati Róbert a szavazatok meggyőző többségével nyerte el, így a MASZSZ vezetésével kezdheti meg az újabb négyéves ciklust. A szövetségnek két alelnöke lett, Pallagi Gyula és Kispál Viktor. A megválasztott elnök beszédében hangsúlyozta, olyan realis program került a küldöttek elé, amely nem csupán vízió, hanem meg is valósítható elképzelés.

„Az elért eredményeinkkel sohasem, így most sem lehetünk elégedettek. A kongresszusi számvetés, a programalkotás és a tisztújítás mind együttesen lehetőséget teremt arra, hogy felkészüljünk a jövő kihívásaira és ennek eredményeként a múlt tapasztalataival felvértezve, sikeresen elvégezhessük az előttünk álló, ránk váró feladatokat.”

Összeállította: Lux Judit

Kongresszusi nyilatkozat.

A Magyar Szakszervezeti Szövetség 2023-ban ünnepli megalakulásának 10. évfordulóját. A Szövetség az elmúlt tíz évben a munkavállalók és a szakszervezetek számára a rendszerváltás óta legrepresszívabb társadalmi – gazdasági – politikai környezetben tevékenykedett. A Kongresszus álláspontja szerint a munka világát jelenleg meghatározó viszonyok már rövid távon sem tarthatók fenn, mert azok szükségszerűen a munkavállalók helyzetének romlásához és Magyarországnak a fejlett államokhoz viszonyított lemaradásához vezetnek. Ennek elkerülése érdekében a Kongresszus szükségesnek tartja az alábbiakat:

- A bérfelzárkóztatás folytatását mind az átlagbér, mind a minimálbér tekintetében. Az ország versenyképességét ne az olcsó munkaerő jelentse. A bérek minden munkavállaló számára biztosítsák a tisztes megélhetést. Az indokolatlan béregyenlőtlenség elfogadhatatlan, annak mérséklését prioritásként kell kezelni.
- A munka világát szabályozó törvények, elsősorban a munka törvénykönyve átfogó módosítását, amelynek eredményeképpen csökken a munkavállalók kiszolgáltatottsága és erősödnek a kollektív jogok. Nélkülözhetetlennek tartjuk, hogy a munka világára vonatkozó szabályok segítsék elő a munka és családi élet összehangolását, valamint hathatós védelmet nyújtsanak bármiféle munkahelyi diszkrimináció, zaklatás és megfélemlítés ellen.
- A sztrájkjog korlátainak lebontását.
- A valós, érdemi megállapodásokra lehetőséget adó tripartit érdekegyezte-

tés, valamint az ágazati kollektív szerződések elterjedését elősegítő ágazati szintű párbeszéd helyreállítását.

- Az önálló, hatékony ellenőrzésekre képes munkaügyi és munkavédelmi hatóság létrehozását.

- A munkanélküli ellátások rendszerének átalakítását, az álláskeresői járadék maximális folyósítási idejének újra legalább 270 napra történő emelését.

- A társadalombiztosítási alapok feletti munkavállalói kontroll lehetőségeinek megteremtését.

- Egy igazságos és méltányos zöld átmenet lehetőségének megteremtését. Támogatjuk a magyar gazdaság klímasemlegesre történő mielőbbi átalakítását, de ebben a munkavállalók nem viselhetnek aránytalanul nagy terhet. Olyan kormányzati intézkedésekre van szükség, amely az átállással kapcsolatos terheket méltányosan osztja el a gazdaság szereplői között és alkalmasak az átállás foglalkoztatásra gyakorolt negatív hatásainak mérséklésére.

- Az oktatási és szakképzési rendszer olyan irányú fejlesztését, amely felkészíti a jövő munkavállalóit mindazokra a kihívásokra, amelyeket a munka átalakuló világa, a digitalizáció/automatizáció jelent. Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a diákok a munka világáról az oktatási rendszeren belül megfelelő tájékoztatást kapjanak, a szakszervezetek pedig érdemi szerepet a szakképzés és a felnőttképzés alakításában.
- Egy érdemi jogkörökkel rendelkező Időügyi Tanács felállítását, a nyugdíjszámítás alapja újra a vegyes indexálás legyen.

Hasznos tudnivalók

A BDSZ országos központjának munkatársai - immáron egy sokéves gyakorlatot követve -, minden esztendő elején elkészítik azoknak a törvényeknek, jogszabályoknak a gyűjteményét, amelyek a szakszervezeti tagokat az adott évben érintik/érinthetik, legyenek ők aktív dolgozók, vagy már nyugdíjasok. A Bányamunkásban, területi okok miatt, csak jelzésszerűen, inkább a figyelemfelhívás szándékával, közölhetünk ebből részleteket. Ezúttal a nyugdíjasokat érintő részből idézünk ide fontos tudnivalókat. A Hasznos tudnivalók teljes listája megtekinthető a BDSZ honlapján a következő linken: https://www.banyasz.hu/images/hasznos_tudnivalok/Hasznos_tudnivalok_2023.pdf

A 2023. január 1-től érvényes egyes fixösszegű ellátásokról, adó- és tb-törvények fontosabb változásairól

2020. július 1-jétől az Mt. szerinti munkaviszonyban álló saját jogú nyugdíjasokon túl - ideértve a nők 40 év jogosultsági idővel történő öregségi nyugdíját is - ettől a határnaptól kezdődően a nyugdíjasok a nyugdíj mellett bármilyen engedélyezett jogviszonyban (pl.: egyéni és társas vállalkozók esetében vagy megbízási jogviszony kapcsán) végzett munkával szerzett keresetük mentesül a járulékfizetési kötelezettség alól. Így nem kell majd az új 18,5 százalékos társadalombiztosítási járulékot megfizetniük.

Mindez a munkaadók részére is kedvező változást jelent ez év elejétől, mert az Mt. szerinti munkaviszonyban foglalkoztatott saját jogú nyugdíjasa után nem kell megfizetnie (2020. július 1-jétől a 17,5 százalékos, 2021-ben a 15,5 százalékos), 2022-ben és 2023-ban pedig a 13 százalékos szociális hozzájárulási adót.

Fentiekől eltérően a korhatár előtti ellátás, a szolgálati járandóság és az átmeneti bányászjáradék mellett végzett keresőtevékenységgel az érintettek 2012. január 1-jétől - mivel nem nyugdíjasok, járulék fizetésükkel szolgálati időt szereznek, mint bármely más biztosított.

Nyugdíjprémium
A 13. havi nyugdíj korábbi intézményét a nyugdíjprémium rendszer váltotta fel 2010. január 1-jétől, azonban ez csak akkor lesz alkalmazható, ha a GDP változatlan áron számított

növekedésének a tárgyévben várható mértéke a 3,5 százalékot meghaladja.

Nyugdíjprémiumra az a személy jogosult, aki a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátásban - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - valamint az előbbieken nem említett egyéb nyugellátásban részesül, és a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt a tárgyévét megelőzően betöltötte.

A nyugdíjprémium kiszámításánál legfeljebb 20.000,- Ft-ot lehet figyelembe venni, akkor is, ha a jogosult november havi nyugellátásának 25 százaléka ennél magasabb.

2021. január 1-jétől hatályba lépett a tizenharmadik havi nyugdíj.

A 13. havi nyugdíjat négy év alatt vezetik be, amely alapján 2021-ben a január havi nyugdíj összegének 25 százalékát kapják meg a nyugdíjasok és a nyugdíjszerű ellátásban részesülők.

A korábbi kormányrendeletben kihirdetettekkel szemben 2022-ben már a teljes 13. havi nyugdíj kifizetésére sor kerül, melynek értelmében a 2022. január havi nyugdíj összegének 100 százalékát fogják megkapni 13. havi nyugdíjként február hónapban.

A 2023 február havi nyugdíjjal együtt utalják a 2023 januári, már emelt összegű nyugdíj (vagy egyéb jogosító ellátás) 100%-val megegyező összegű plusz juttatást 13. havi nyugdíjként vagy 13. havi ellátásként.

A Tny. nyugdíjemelésre vonatkozó szabályai:

1./ A tárgyév január 1-je előtti időponttól megállapított társadalombiztosítási nyugellátást a megállapítás naptári évét követően minden év január hónapjában az emelés évére tervezett fogyasztói árnövekedésnek megfelelő mértékben kell emelni.

2./ A tárgyévi tervezett fogyasztói árnövekedést a központi költségvetésről szóló törvény állapítja meg.

3./ Ha a fogyasztói árak növekedésének tárgyévben várható mértéke legalább 1 százalékponttal meghaladja az

(1) bekezdés szerinti mértéket, akkor november hónapban - január 1-jére visszamenőleges hatállyal - kiegészítő nyugdíjemelést kell végrehajtani. Amennyiben az eltérés az 1 százalékpontot nem éri el, akkor november hónapban az egész évre járó különbözetet egy összegben kell kiutalni.

4./ A (3) bekezdés szerinti nyugdíjemelésnél a nyugdíjasok fogyasztói ár növekedésének - a tárgyév első nyolc hónapjának tényadatára alapozott - várható mértékét kell figyelembe

venni, amennyiben az meghaladja a fogyasztói árnövekedés várható mértékét.

2010. január 1-jétől hatályos 2009. évi XL. Törvény rendelkezései jelentősen módosították a nyugdíjba vonulás feltételeit. Fokozatosan 62-ről 65 évre emelkedik a társadalombiztosítási

nyugdíjra jogosító öregségi nyugdíjkorhatár. A nyugdíjkorhatár szempontjából az 1952. január 1-je előtt születettek esetében marad a betöltött 62. életév. A változás az 1951. december 31.-ét követő időpontban születetteket érinti az alábbiak szerint:

- aki 1952-ben született, annak a 62. életév betöltését követő 183. nap, - aki 1953-ban született, annak a betöltött 63. életév, - aki 1954-ben született, annak a 63. életév betöltését követő 183. nap, - aki 1955-ben született, annak a betöltött 64. életév, - aki 1956-ban született, annak a 64. életév betöltését követő 183. nap, - aki 1957-ben vagy azt követően született, annak a betöltött 65. életév.

Öregségi teljes nyugdíjra az jogosult, aki a születési évének megfelelő öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és legalább húsz év, öregségi résznyugdíjra pedig az jogosult, aki az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és legalább tizenöt év szolgálati idővel rendelkezik.

2018. július 26-ától igényelt öregségi nyugdíj tekintetében már nem jogosultsági feltétel, hogy a biztosítással járó jogviszony megszüntetésre kerüljön.

2012. január 1.-i hatállyal jelentősen átalakultak a korábban korhatár előtti nyugdíjban (I.) és rokkantsági nyugdíjban részesülők nyugellátásai, valamint az egészségkárosodott személyek járadékai (II.):

A kihirdetésre került 2011. évi CLXVII. törvény értelmében 2012. január 1-jétől már nem állapítható meg korhatár előtti öregségi nyugdíj és a törvény ezzel kapcsolatban arról is rendelkezik, hogy 2012. január 1-jétől milyen ellátási formák lesznek.

Az átmeneti időszakra bizonyos korosztályok és érintett rétegek számára a korhatár előtti nyugellátások kiválasztására két új fogalmat vezet be a „korhatár előtti ellátást és a szolgálati járandóságot”. E két ellátást a központi költségvetésből fogja finanszírozni, ezáltal a nyugdíjasszától függetlenül, azonban továbbra is a nyugdíjfolyósító szerv folyósítja.

A megszűnő nyugellátások a következők:

- az előrehozott öregségi nyugdíj, - a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj, - a kordedvezményes nyugdíj, - a bányásznyugdíj, - a művésznyugdíj, - a polgármesterek korhatár előtti öregségi nyugdíja, - az országgyűlési és európai parlamenti képviselők korhatár előtti öregségi nyugdíja, - a korengedményes nyugdíj (a továbbiakban együtt: civil korai nyugdíj), - valamint a fegyveres szervek és a Magyar Honvédség hivatásos állományának (a továbbiakban

együtt: fegyveresek) szolgálati nyugdíja.

Fenti az ellátások 2012. január 1-jétől megszűntek, a már megállapított ellátásokat korhatár előtti ellátásként, föld alatt végzett bányászati tevékenység esetén átmeneti bányászjáradékként, illetve fegyveresek esetében szolgálati járandósággá kell tovább folyósítani, és ezt követően ugyanilyen ellátást kell megállapítani azoknak is, akik az ellátásra a jogot már megszerezték.

Bányásznyugdíjra a hatályos feltételek mellett 2011. december 31-ig lehetett jogot szerezni. A föld alatt végzett bányászati tevékenység esetén a bányásznyugdíj helyébe lépő átmeneti bányászjáradékra azonban a továbbiakban is lehet jogosultságot szerezni.

A megszerzett jogosultság alapján korhatár előtti ellátást kaphat 2012. január 1-jétől:

- az, aki 2011. december 31-ig az előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételéhez a Társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény (továbbiakban: Tny.) 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályai szerint szükséges életkort betöltötte, és szolgálati időt megszerezte, - az, aki 1953-ban született nő, aki 59. életévét betöltötte és a korhatár előtti ellátás kezdő napjáig, de legkésőbb 2012. december 31-ig legalább 37 év szolgálati időt szerzett,

- az, aki a korhatár előtti ellátás kezdő napjáig, de legkésőbb 2012. december 31-ig a Tny. 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályai szerint kordedvezményre jogosultságot szerzett,

- az, aki 2011. december 31.-éig a bányásznyugdíjról szóló 150/1991. (XII. 4.) Korm. rendelet 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályai szerint a bányásznyugdíjra való jogosultságot megszerezte.

A bányásznyugdíjról szóló 150/1991. (XII. 4.) Korm. rendelet 2012. január 1-jei hatállyal megszűnt, és ezáltal a bányásznyugdíj helyébe lépő átmeneti bányászjáradékra való jogosultság fenti határnaptól kezdődően a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvényben lett szabályozva a következőképpen:

Átmeneti bányászjáradékra jogosult az a személy, aki - bányavállalkozónál földalatti munkakörben: a) legalább huszonöt év, a Tny. szerint figyelembe vehető szolgálati időt szerzett, vagy b) legalább 5000 - a Tny. szerint szolgálati időként figyelembe vehető - munkát töltött el azzal, hogy a mecseki ércbányászatban elért műszakszámának az 1,67-szeresét, a mecseki szénbányászatban elért műszakszámának pedig az 1,25-szeresét kell a műszaknak meghatározása során figyelembe venni, - az öregségi nyugdíjkorhatárt nem töltötte be, - azon a napon, amelyről kezdődően az átmeneti bányászjáradékot megállapítják, biztosítással járó jogviszonyban nem áll.

Az átmeneti bányászjáradékot, a korhatár előtti ellátást és a szolgálati járandóságot a nyugdíjemegállapító szervek állapítják meg és a nyugdíjfolyósító szerv folyósítja, a Tny. 62. §-ában foglaltak szerint, és a nyugellátásokkal egyezően kell emelni.

A szénkulfejtéses bányatérsgében dolgozó fizikai és termelésirányító munkakörben dolgozók a bányásznyugdíjról szóló 150/1991. (XII. 4.) Korm. rendelet hatályon kívüli helyezéseével 2012. január 1-jétől elvesztették az irányító jogosultságukat, hogy 30 év szolgálati idővel bányásznyugdíjba mehessenek.

Sajnos az érintettek a kordedvezmény lehetőségével sem tudnak élni, mivel a hatályában fenntartott (2014. december 31-ig) kordedvezményes jegyzékben sem szerepeltek.

A nyugdíjkorhatárt legkésőbb 2011. december 31-ig betöltő munkavállalók és az 57. életévüket fenti időpontig betöltő fegyveresek az ellátásukat egysegesen öregségi nyugdíjként fogják kapni a jövőben is. Továbbra is nyugdíjas maradt az a nő, aki a 40 év jogosultsági idővel igénybe vehető nyugdíj-kedvezmény feltételeit teljesíti. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvényben a teljes kordedvezményes rendszer hatályon kívüli helyezésre kerül 2012. január 1-jétől, s ezáltal ettől az időponttól már csak átmeneti jelleggel lehetett korhatár előtti ellátásként jogosultságot szerezni kordedvezményre 2014. december 31-ig bezárólag. Így 2015. január 1-jétől kordedvezményre való jogosultságot már nem lehet szerezni!

A 2014. december 31-ig megszerzett kordedvezményre való jogosultsággal azonban a jövőben is bármikor lehet korhatár előtti ellátást érvényesíteni.

Az egyes pénzügyi tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvény (Magyar Közlöny 217-es száma 2015.) alapján ismét él a korábban a 23/1991-es Korm. rendeletben biztosított egy év kordedvezményre jogosító szabályozás.

Ez alapján a nyugdíjkorhatár előtt egy évvel korhatár előtti ellátást vehet igénybe az a bányász, aki a korhatár előtti ellátás kezdő napjáig, de legkésőbb 2014. december 31.-éig rendelkezik legalább 3 év kordedvezményre jogosító idővel és szakmáját bányabezárás, létszámleépítés miatt volt kénytelen elhagyni.

A 2011. december 31-ig megkötött korengedményes nyugdíjak a 2012. január 1-jétől kezdődően korhatár alatti ellátással alakultak át.

FONTOS!

Meg kell szüntetni a korhatár előtti ellátást, ha a jogosult bejelentés nélkül (feketén) végez munkát és nem jelenti be az adóhatóság felé a keresőtevékenységét. Ebben az esetben további szankció, hogy a megszüntetés után az ellátott már nem kaphat sem korhatár előtti ellátást, sem pedig szolgálati járandóságot.

Azoknak, akik az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt (ideértve a korhatár előtti ellátást, a szolgálati járandóságot, az átmeneti bányászjáradékot - utóbbinál csak az Mt. szerinti -) keresőtevékenységet folytatnak, meghatározott összegű jövedelem megszerzése után az ellátás folyósítását szüneteltetni kell. Mindaddig, amíg az ellátásban részesülő személy adott évi nyugdíjjárulék köteles keresete nem éri el az éves keretösszeget (a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér - minimálbér - összegének tizennyolcszorosát, 232.000 forint x 18 = 4.176.000 forint), a keresete mellett az ellátást is korlátozás nélkül felveheti.

Ha azonban a kereset meghaladja az éves keretösszeget, a következő hónap első napjától a tárgyév végéig, de legfeljebb az irányadó öregségi nyugdíjkorhatárig az ellátás folyósítását szüneteltetni kell. Amennyiben a fizetendő nyugdíjjárulék alapja az éves keretösszeget a tárgyév decemberében haladja meg, a nyugellátás szüneteltetésére nem kerül sor, de a tárgyév december havi nyugellátást vissza kell fizetni.

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosítása értelmében 2019. január 1-jétől kezdődően az átmeneti bányászjáradékban részesülők különös méltánylást érdemlő ok alapján

mentességet kaphatnak a kereseti korlátozás alól. Az egyedi kérelmeket legkésőbb június 30-áig lehet benyújtani a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz a tárgyév

vonatkozóan.

Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésétől a korhatár előtti ellátásokat öregségi nyugdíjként kell tovább folyósítani.

Új szabályként bekerült a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvénybe, hogy az öregségi nyugdíj folyósítását szüneteltetni kell akkor, ha a nyugdíjas - közalkalmazotti jogviszonyban, - kormányzati szolgálati jogviszonyban, állami vezetői szolgálati jogviszonyban, közszolgálati jogviszonyban, - bírói szolgálati viszonyban, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszonyban, - ügyész-ségi szolgálati viszonyban, - fegyveres szervvel hivatásos szolgálati viszonyban vagy a Magyar Honvédséggel szerződéses illetve hivatásos szolgálati viszonyban áll.

Ezt a szabályt nem csak öregségi nyugdíjban részesülőkre kell alkalmazni, hanem a korhatár előtti ellátásban és szolgálati járandóságban, átmeneti bányászjáradékban és a balettművészeti életjáradékban részesülőkre is. Abban az esetben, ha a szolgálati járandóságban részesülő személy fegyveres szervvel vagy a Magyar Honvédséggel hivatásos szolgálati viszonyban áll, akkor ezt a szabályt nem kell alkalmazni, azaz a szolgálati járandóságot nem kell szüneteltetni.

Mindezek alapján a fenti jogviszonyban álló személyek illetményük mellett öregségi nyugdíjban, korhatár előtti ellátásban és szolgálati járandóságban, átmeneti bányászjáradékban és a

balettművészeti életjáradékban nem részesülhetnek, azokat a nyugdíjfolyósító a jogviszony fennállásának időtartama hivataltól szünetelteti.

A szüneteltetés a fenti jogviszony létesítésének hónapját követő hónap első napjától egészen a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig áll fenn. A szünetelés ideje alatt a dolgozó személy továbbra is nyugdíjasnak fog minősülni.

Az ellátás újbóli folyósítása:

Az öregségi nyugdíj akkor folyósítható újból, ha a nyugdíjas kérelmében igazolja, hogy a fenti munkavégzésre létrejött jogviszonya megszűnt.

Változott egy nyugdíjszabály is az elmúlt évben:

A közfeladatok folyamatos ellátása érdekében egy meghatározott időtartamra, 2022 szeptember 1-jétől - 2023 augusztus 31-ig az eddigiektől eltérően nem szüneteltetik azon személy öregségi nyugdíját, korhatár előtti ellátását, szolgálati járandóságát, átmeneti bányászjáradékát, illetve táncművészeti életjáradékát, aki szociális, gyermekvédelmi, gyermekjóléti szolgálatonál, intézményben, hálózatonál, illetve köznevelési vagy szakképző intézményben folytat keresőtevékenységet az ellátás mellett.

A 2011. évi CXCI. törvény értelmében 2012. január 1-jétől rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rehabilitációs járadék, rendszeres szociális járadék, átmeneti járadék, bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka nem állapítható meg.

Az igazságos átmenetről az energia-iparban

Nemzetközi energetikai konferencia

Budapest, 2023. február 15.

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete és az Egyesült Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezete közös szervezésben megvalósuló nemzetközi rendezvényt tartottak Budapesten az igazságos átmenet az energia-iparban témakörében.

Rabi Ferenc BDSZ elnök megnyitójá-

során célok a földgázfelhasználás csökkentése, a hazai földgázellátás bővítése, valamint az energiafelhasználás csökkentése. Flexibilis, rugalmas szükséges alkalmazni a kapacitások bővítése érdekében.

A szénbányászat bővülése valósult meg az elmúlt időszakban, lakossági és ipari felhasználás során egyaránt.

ban hangsúlyozta, az elmúlt időszakban a két ágazati szakszervezet között szoros volt az együttműködés több területen is, úgy, mint az Összegyező Pénztár létrehozása, a béren kívüli juttatások ügyében szervezett akciók, valamint az ágazati villamosenergia-kedvezmény megőrzése ügyében tett lépések kapcsán. A közös fellépés lehetőséget ad az ágazatban dolgozók juttatásainak, az ágazati kollektív szerződés eredményeinek megőrzéséhez. Az átalakulás során nélkülözhetetlenek az európai források megléte, melynek egyik eleme a Life program. Tapasztalható, hogy az elmúlt időszakban a háború extrém viszonyokat teremtett az energiapiaccon. Kulcskérdés az energiaellátás biztonsága, a környezetvédelem, valamint a villamos-energiához történő megfelelő hozzáférés.

Dr. Alföldy-Boruss Márk az Energiaügyi Minisztérium energiapolitikáért felelős helyettes államtitkára előadásában ismertette az energiapolitikai kihívások közül meghatározó az ellátásbiztonság és a megfizethetőség, hogy minden végfelhasználó meg tudja fizetni az energia árát. A villamosenergia-ipar fenntarthatóságát a növekvő energiaárak mellett is meg kell őrizni. A Kormány az elmúlt időszakban jelentős programalkotási, tervezési feladatokat végzett a kitűzött célok érdekében. Az ágazatban meghatározó szereplő az MVM Csoport. A diverzifikáció megléte biztosítja az energiaellátás biztonságát. Kiemelte, fontos volt a rezsi-csökkentés eredményeinek megvédése, melyhez szükség volt a központi költségvetés hozzájárulása, annak érdekében, hogy a védett fogyasztók ne találkozzanak a magas piaci energiaárakkal.

Megfizethetőség, fenntarthatóság csak a szektor villamos-energiához való fejlesztésével, az egyéb alternatív energiákba történő befektetésekkel valósulhat meg. Nélkülözhetetlen a földgázvezeték fejlesztése, a szomszédos országokkal a kapcsolatok szorosabbra fűzése, a vezetékes kapacitások bővítése. A földgázátvitel biztonságát jelentenek az országnak, nemzetstratégiai érdek megléte.

A fosszilis energiahordozók korlátozása EU-s elvárás. Szerencsére az elmúlt időszakban számos hazai kutatás sikerrel zárult, bővíthetnek a hazai energetikai források. Tervezik Paks 1 üzemidejének 15-20 évvel történő meghosszabbítását, a naperőművek kapacitásának bővítését. Kiemelte az elmúlt év rendkívül nehéz volt, de senki nem maradt ellátás nélkül, ehhez szükség volt az árak volatilitásnak megfelelő kezelésére. Az energiaipari jövőkép

A hazai szénvagyonra, mint stratégiai energiatartalékra tekint a Kormány. A Mátra Energia Zrt. üzemidejét a tervek szerint 2025-ről, 2030-ra tolódik ki.

Összességében szükséges a magyar energiaszuverenitás megőrzése, az erőművek fejlesztése, a hazai földgáz-, kőolaj-, szénkitermelés növelése, stabil, megfizethető energiaárakkal.

Corinna Zierold az industriAll Europe főtanácsadója előadásában kiemelte, fontos szerepe lesz az ágazatban az Európai Unió egyes programjainak, az EU REPower-nek, az Igazságos Átmenet Alapnak, a Next Generation EU-nak FIT 55 Csomagnak egyaránt, amelyek az igazságos átmenet alapjait biztosítják a szerkezetátalakítás során.

Erős Európa csak igazságos átállással valósulhat meg, de kiemelte a szociális elvárások során elmaradások vannak több országban. Az érintett szervezetek, szociális partnerek bevonása, a tervek kialakítása során elengedhetetlenek, valamint a kollektív szerződések során jelenjenek meg az átállásra vonatkozó tervek, intézkedések. Az átállás témaköre ugyanolyan fontos, mint a klímapolitikai célok figyelembevétele. Sok ágazatban az ipari infrastruktúra a fosszilis energiahordozókra alapul. A nemzeti kormányoknak hosszú távú energiatergési-akat kell kialakítani. Problémát jelent továbbá sok szektorban hiányzik a megfelelő létszámú, képezett munkaerő, amely elengedhetetlen a jövő energetikájának működéséhez.

Az európai szervezet követelése, hogy olyan iparpolitikára van szükség, amely segíti a klímacélok megvalósulását, az EU biztosítsa az átmenet megfelelő ennek eléréséhez, a szén-, a villamosenergia-termelés mellett további ágazatokra is kihatással lesz az ágazat, jelenjenek meg a szociális, megfelelő társadalmi feltételek a kollektív alkuk során. A kollektív szerződés lefedettség érje el a 80%-ot az egyes tagállamokban, erősebb alku-pozícióval rendelkezzenek a szociális partnerek. Ha egy adott tagállamban nem valósul meg, akkor a nemzeti kormányok készítsenek cselekvési ter-

veket, vonják be az előkészítés során a munkavállalói-, munkáltatói érdekképviseleteket. A vállalatok ösztönözzék a szakszervezetek jelenlétét, tárgyalóképességük növelését. Végül a megfelelő készségekkel valamennyi dolgozó rendelkezzen, biztosítani kell számukra az élethosszig tartó tanulás lehetőségét. A menedzsment a kritikus témák során is egyeztessen a szakszervezetekkel, ilyen például egyes vállalatoknál hogyan csökkenthető a károsanyag kibocsátás.

Tapasztalható, hogy az elmúlt időszakban, már a háború előtt is növekedtek az energiaárak. Úgy tudja, hogy Magyarországon volt a legmagasabb az infláció mértéke az elmúlt időszakban az EU országai közül, amely tovább nehézséget jelent a munkavállalók számára, tovább mélyülhet a megélhetési válság. Sokszor érezhető, hogy egyes multinacionális vállalatok áttelepítik tevékenységüket, gyáregységeiket, akár bizonyos ágazatokban meg is szűnhet a termelés. Az éghajlatváltozás jelentős kihívás, ezért szükség van az energiahordozók, energiatermelés diverzifikációjára. Tapasztalható, hogy az EU-ban a szénfelhasználás újra előtérbe került. Az Európai Bizottság elvárja, hogy minden tagállam közzétegye új zöld ipari tervét. Az európai szakszervezetek, az Európai Szakszervezeti Szövetség elvárja, hogy világos nemzeti tervek készüljenek az átállás megvalósítására, történjen egyeztetés a munkavállalói érdekképviseletekkel, minél kevesebb munkavállalót bocsássanak el, az egyes vállalatok ne fizessenek osztalékot a tulajdonosoknak, miközben állami támogatásokra tartanak igényt. Az igazságos átmenet Alaphoz

69 terv került benyújtásra, melynek egy részét támogatják, a továbbiak elbírálás alatt vannak az EU döntéshozó intézményeinél.

Matthew Lay az EPSU Közmű Állandó Bizottságának elnöke előadásában elmondta, hogy kis bányásztelepülésen nőtt fel, családtagjai között voltak bányászok is. Az Egyesült Királyság 1980-as évektől leépített bányászati, a munkaerő leépítését támogatást, példaként említi. Sajnálatosan most is tapasztalja nem készülnek megfelelő átmeneti tervek Európa számos országában. Az átalakulás lehetőséget is jelent az ágazatoknak, kormányoknak, új munkahelyek jönnek létre. Kihívást jelent, hogy nincs megfelelő létszámú, képzett munkaerő. A gáziparban tapasztalja jelentősen elöregedett a szakma, az ágazatban dolgozók összetétele. Nincs elegendő fiatal munkaerő, lépéseket kell tenni a bevonásuk érdekében. Úgy gondolja a Párizs Szakszervezeti Világkonferencián is a igazságos átmenet globális célkitűzései eddig nem valósultak meg. Az Egyesült írályságban liberalizálták az energiapiacot, a szén, mint energiaipari nyersanyag kivezetésre került, számos probléma adódott ebből az országnak. Ha Európa nem lesz elég óvatos, meg-

fontolt, hasonló sorsra juthat!

A hosszú távú tervezés teljes hiányát tapasztalja az energiapolitikában. Az Európai Bizottság programjainak céljai Európa fejlődésének felgyorsítása, a háborúval szembeni megfelelő fellépés, az energiapolitikai átállás felgyorsítása, valamint a hosszú távú tervezés megléte. Új technológiák jelentek meg,

hidrogén, metán energetikai célú hasznosítása. Vonzóbbá kell tenni a szektort a fiatal tanulók, munkavállalók számára, megfelelő inflációcsökkentés gazdaságpolitikát szükséges alkalmazni az egyes tagállamokban.

Karel Klusak OS ECHO a cseh energiaipari szakszervezet elnökhelyettese ismertette, az EU-s célok meghatározóak FIT55 Csomag, széndioxid kibocsátás csökkentése. Felmerül benne, hogy reálisak-e ezek a célok, hogyan lehet sikeres a végrehajtásuk?

Számos erőmű fosszilis alapon működik, melyeket nehéz pótolni más forrásból, akár mennyiségi, akár strukturális alapon. Új atomerőmű építését tervezik, a korábbi élettartalma lejár a következő időszakban. Jelentős volt az infláció, 15,1%-os a Cseh Köztársaságban, céljuk a reálberek megőrzése. Kollektív szerződések vonatkozásában az ágazati és a vállalati szint jellemző országukban. Problémát jelent a szakképzés, a szakképzett munkaerőhiány megjelenése, az egyes szakmák iránt csökkenő érdeklődés tapasztalható.

Milan Kuruc ECHOZ szlovák villamosenergia-ipari szakszervezet elnökhelyettese országa energiapolitikáját, beruházásokat, kihívásokat ismertette. Szlovákiában két atomerőmű működik, kizárólag orosz nukleáris energiával. Két szén bázisú erőmű is termel villamos-energiát, egyik 2023-ban kerül leállításra. A megújuló energiaforrások aránya 13%, vannak vízi erőműveik, valamint két szélenergia kapacitások bővítését kívánják ösztönözni. Az országban több energetikai célú projekt is megvalósult, köztük geotermikus energia, gázalapú energiatermelés kialakítása, bővítése. Mindennek ellenére nem csökkent a külföldi energiaforrásoktól való függése az országnak. Szerencsére az átalakulás során a bányászok jelentős kompenzációban részesültek. Az ország rendelkezik még szénvagyonnal, de az atomenergia és a megújuló energiaforrások bővítését gondolja megfelelő irányúnak. Úgy gondolja Szlovákiában nem mindenhol valósult meg az igazságos átállás.

Michael Wolters a német IG BCE szakszervezet Gazdaságelemzési Osztály titkára előadásában kiemelte, hogy 2030-ig jelentős széndioxid csökkentést terveznek Németországban, de úgy, hogy az ipar versenyképes áron jusson hozzá az energiához. Az elmúlt időszak történései miatt a gáz ára jelentősen emelkedett, a folyékony

gáz importálása is megdrágult. Az országban a környezetvédő szervezetek követelték az atomerőművek és a szén-erőművek leállítását. Vízierőmű kapacitások bővítése korlátozottan lehetséges. Beruházások történtek fotovoltaiikus erőművekbe, gáz helyett a hidrogén energia alkalmazása kerül előtérbe. A német vegyipar, energiaiparnak 2050-ig kibocsátás-mentessé kell válnia. Jelentős beruházások történnek elektromos járművekbe, e-buszok elektromos autók lassú elterjedés tapasztalható, de fokozatosan növekedni fog a gépjárművek száma. Az épületek kialakítása során is jelentős energiahatékonyság javulást kell elérni a következő időszakban.

Az áramfogyasztás fokozatosan növekedik, szélenergia kapacitásnövelés is megtörtént az elmúlt időszakban. A lakosság energia- gázellátása megfelelő volt az elmúlt időszakban.

Dr. Szilágy József EVDSZ elnök bemutatta a szervezet múltját, legfontosabb mérföldköveit. Ismertette 410.000 munkahely kerülhet veszélybe vagy szűnhet meg a kontinensen, ha nem születnek meg a megfelelő megállapodások. Az ILO +1,5 oC átlaghőmérsékletet jósló a század végére az igazságos átmenet során a szakszervezeti törekvések, tisztességes és méltányos átmenet legyen. A költségeket csökkentő beruházások, készüljen megfelelő társadalmi, foglalkoztatási menetrend. Gyorsulás érzékelhető a dekarbonizáció során, egyre több szélsőséges időjárási körülmény tapasztalható. Kiemelte az industriAll Europe Kiáltványát, „Semmit rólunk nélkülünk!” szlogenel. Az EVDSZ, BDSZ szervezetei is támogatják a klímacélok, de az átmenet emberi módon valósuljon meg. Ehhez nélkülözhetetlen a megfelelő pénzügyi alapok biztosítása is. Az átalakulás folyamata jelentősen érinti a villamosenergia-ipart. Ezért a folyamatnak koherensnek, konkrétan kell lennie, amely során be kell vonni a munkavállalói érdekképviseleteket. Jelenjen meg a szociális párbeszéd, átláthatóság követelményei is. Új energetikai mechanizmusra van szükség, valamint az átképzés, továbbképzés aspektusaira. Magyarországon probléma, hogy megszüntették a kedvezményes, korhatár előtti nyugdíjrendszert, nincs meg a rugalmas nyugdíjba vonulás lehetősége. Ezt mindenképpen európai követelmény legyen! Kérte, támogassák mind az EPSU, mind az industriAll szervezetei a nemzetközi kollégákkal együttesen.

Beóthy-Fehér Szabolcs

Kovács János 1964-2023

Még nem hisszük el. Lelkünk tiltakozik, bujkál bennünk a remény, hogy küldd egy smst, esetleg e-mailt, megcsörren a telefonunk, vagy betoppan hozzánk, s a rá oly jellemző félmosolyal megszólal: ne higgyetek el minden mendemondát rólam. Agyunk azonban rögzíti a fájó valóságot. Kovács János, a Mátrai Erőmű Zrt. BDSZ Szakszervezeti Bizottsága titkára, a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete Országos Tanácsának és Elnökségének tagja, barátunk és kollégánk, életének 59. évében, váratlanul elhunyt.

1978-ban kezdte a szakmunkás tanulmányait a 215-ös számú szakmunkásképző intézetben, Vörösmajorban, mint hegesztő. A Mátrai Szénbányák ecsdői külfejtéses üzeménél volt szerződéses tanuló, szakmai gyakorlaton. 1979-ben a Szakma Kiváló Tanulója versenyen indult, s a harmadik helyen végzett.

1980-ban tett szakmunkásvizsgát, s a Mátrai Szénbányák Külfejtéses Bányaüzemében a kotrószerelő műhelyben helyezkedett el, mint hegesztő. Közben – mivel erre felkérték - a celagyártásnál is kipróbáltam magát. A

Paksi Atomerőműhöz gyártották a celákat. Rá két évre hegesztő minősítést szerzett Dunaújvárosban.

1987-ig dolgozott Ecséden, onnan, elsősorban a jobb kereseti lehetőség reményében – később úgy értékelte, hogy sajnos – elment egy pesti kft-hez, ahol a mátravidéki erőművet bontották. Végül, 1991-ben, mégis Visontabányán kötött ki. A hibaelhárító műhelyben dolgozott hegesztőként. Akkor még együtt volt a hibaelhárítás a rukkolorészleggel, s sokat besegített nekik oxigéneezni, így utóbb át is került ahhoz a részleghez.

1995-ben lett szakszervezeti bizalmi, a rukkolorészlegnél, majd 2002-ben a 2-es szak főbizalmijává választották. Utána üzemi tanácstag és központi üzemi tanácstag lett. Közben gépmesterré nevezték ki.

2010-ben, miután megnyerte a főbizalmi választást, a kollégák javaslatára elindult a Visonta bányai szakszervezeti titkári választáson, ahol több jelölt közül a küldöttek neki szavaztak bizalmat. Erre a pozícióra 2015-ben újraválasztották. Üzemi tanácselnök és központi üzemi tanácstag is volt.

Tizenkét évvel ezelőtt lett a BDSZ elnökségének tagja, s mintegy tíz éve a BDSZ bányászati segélyalap bizottság elnöke. 2021-ben volt a ME Zrt BDSZ középszerveinek vezetőségválasztása, azóta azt a titkári pozíciót is ő töltötte be.

Ösztönösen volt hatékony érdekvédő. Az öt megválasztó társak között érezte jól magát. Soha nem ment le közéjük, mert soha nem jött el onnan. A betöltött pozíciója változott, de ő nem.

Érezte és értette a problémáikat, hiszen velük együtt élte át azokat. Megvolt a bizalom iránta, s ez megsokszorozta az erejét, a kitartását és

elkötelezettségét. Lelkiismeretes volt és elszánt a munkában, tisztessége azt diktálta, hogy minden megtegyen választói érdekeinek érvényesítéséért.

Hosszú ideig együtt ültünk a BDSZ elnökségi ülésén, volt módom megfigyelni vezetői kvalitásait, fejlődését.

Nem ment egyik napról a másikra.

Kezdetben feszengett az új helyzetben, ha hozzászólt kereste a szavakat, nagy szüneteket hagyott, de a tartalom mindig világos és érthető volt. Az idő múlásával lett egyre magabiztosabb, s vált az országos testület egyik, nagyon fontos oszlopává.

A Bányamunkás múlt évi, decemberi számában készítettem vele interjút. Nem hittem volna, hogy az utolsót. Több mindenről beszélgettünk, csak egy részletet idézek ide, mert jó példáját látom annak, hogy milyen volt eredendően a hozzáállása az olykor reménytelen helyzetek megoldásához. S hogy mennyire figyelt a részletekre. A tagszervezésről kérdeztem.

„Természetesen a taglétszám növelése a mi munkánkban is a középpontjában van. Nagy felelősség hárul e tekintetben a bizalmiakra, akik a munkahelyeken közvetlen kapcsolatban állnak a kollégákkal.

Speciális helyzet az, például, hogy több olyan régi kollégánk van, aki

annak idején kilépett a szakszervezetből, mert vélt, vagy valós sérelem érte, ami miatt nehezten a helyi érdekképviselőre. Róluk sem szabad lemondanunk, ez nem intézhető el egy kézlegyintéssel. Nincs olyan sérelem, amit ne lehetne orvosolni.

Velük le kell ülnünk egy tisztázó beszélgetésre, hogy megkeressük a közös megoldást a problémájukra, s hogy újra bizalommal legyenek iránnyunkban.”

Senki nem gondolhatta azt, hogy ez a munka immáron az utódaira marad.

János fájdalomosan hirtelen halálával – hiszen semmi előjelét nem tapasztaltuk a tragédiának – egy rendkívül értékes tagját veszítette el a bányásztársadalom, a BDSZ és a szakszervezeti mozgalom.

Még nagyon sok eredményes érdekharcot vívhatott volna meg, még nagyon sokat használhatott volna tapasztalatával, az évek során szerzett tudásával.

Már most nagyon hiányzik. Nyugodj békében János!

Kívánunk neked utolsó jó szerencsét!

„Olyan, mint Ő, nem lesz már többé senki, egyetlen volt e földi színdarabban. Am távozása nekünk azt jelenti, hogy bennünk él tovább. Így halhatatlan.”

Hámori István Péter

Egy elkötelezett érdekvédő halálára

Kordás László 1969. november 28-án született, 1984-ben, még tanulóként lett a Vasas Szakszervezet tagja. A budapesti Ikarus Járműgyárban kezdett dolgozni, először helyben, majd az országos Vasas munkájába bekapcsolódva részt vett az ifjúsági szervezet megalapításában. 1997-ben alapító elnöke volt az Autóbuszgyártók Vasas Szakszervezetének, a NABI Kft.-nél. A Vasas Ifjúsági Bizottság titkára, majd elnöke lett, ebben a minőségében részt vett a Vasas elnökségének és szövet-ségi tanácsának tevékenységében. A Vasas vezetőségének biztatására munkája mellett tanult, hogy magasabb szintű kihívásoknak is eleget tudjon tenni. Közgazdász diplomát, később pedig energiagazdálkodási szakközgazdász képesítést szerzett.

Mindig harcos, elkötelezett tisztségviselő, a munkavállalói érdekekért kiálló, azokat képviselő, közösségteremtő ember volt. Ezt felismerve, az ezredfordulón a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége ifjúsági szervezetének, a Szakszervezetek Ifjúsági Szövetségének titkára, majd elnöke lett.

2015-től 2021-ig állt a Magyar Szakszervezeti Szövetség élén. Elnöksége idején, akárcsak korábban a Vasas Szakszervezetben, illetve a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége alelnökeként, mindvégig következetes kitartással küzdött a munkások érdekeiért, erkölcsi és anyagi megbecsüléséért azért, hogy a magyar munkavállalók valóban európai körülmények között dolgozhassanak. Szakszervezeti elkötelezettségét – melyet vasas tagságával is mindvégig kifejezett –, szakértelmét tárgyalópartnerei is elismerték és nagyra becsülték. Szívügyének tekintette a közös fellépést, a szakszervezetek és konföderációk együttműködését is. Meggyőződése volt, hogy valós eredményeket csak fáradhatatlan,

szakmailag hiteles munkával lehet elérni.

*

A fenti sorok bemutatják azt az utat, amelyet érdekvédőként bejárt. De vajmi keveset árulnak el – nem is ez a feladatuk! – arról, hogy miként gondolkodott a szakszervezeti mozgalomról, az éppen zajló társadalmi-gazdasági folyamatokról, az emberekről. Kordás Lacival – MSZOSZ alelnöki munkába lépésének kezdetén – az első között készítettem interjút, amely a Bányamunkás 2003. január-februári számában jelent meg. Már akkor örömmel konstataáltam – jónéhány vezetővel volt szerencsém előtte beszélgetni -, hogy milyen szabatosan, összeszedetten fogalmaz, mennyire rendezettek a gondolatai, nem kalandozik el a tárgytól, nem hígítja a szövegét, lényegre törő és érthető, amit mond. Országos ismertsége elején járt, de már felsejlett a későbbi politikusi karakter. Nyilván nem rendelkezett még a későbbi tapasztalattal és tudással, mégis számomra meglepően realisan látta a szakszervezeti mozgalomban zajló folyamatokat, volt víziója a jövőről. Természetesen nem volt vátesz, de fiatalos lendülete, lelkesültsége és hite okán olyan meglátásai voltak, amelyeket ma is büszkén vállalhatna.

Az alábbiakban, a fent említett Bányamunkás interjúból idézek néhány rá oly jellemző gondolatot. S mellé teszem az akkori fényképet, amely – az eredeti híján – újságból kifotózott rossz minőségű, de nekem így marad meg emlékezetemben, fiatalon, örök-mosolygósan.

A mozgalmat közelebb kell vinni a tagokhoz. Minden egyes szervezett dolgozóhoz, nyugdíjashoz, el kell, hogy jussanak az információk arról, hogy mi történik az MSZOSZ országos, megyei, regionális testületeiben, vagy éppen az érdekegyeztetés hasonló szintjein. Egyfelől joguk van mindezekről tudni, másfelől az ő vélemény-

nyük nélkül mindenfajta érdekérvényesítési szándék a levegőben lóg, megalapozatlan. Ki kell tehát építeni egy oda-vissza működő információs csatornát, amely szinte naprakészen képes tájékoztatni a legszélesebb tagságot az országos történésekről, szándékokról és határozatokról, de ugyanígy hatékony az alapszervezetek, a tagok véleményének tolmácsolásában, akaratának kifejezésre juttatásában.

Többen gondolják úgy, szakszervezeti vezetők, hogy az EU-s csatlakozással az érdekképviselőket is regionalizálni kell. Én azt vallom, hogy nem szabad feladni a megyei szervezeteket. Ezzel könnyen felszámolnánk a meglévő szolgáltatásokat, az információáramlás akadózhatna, ezeket el kell kerülni. Az a célunk, hogy minél több szolgáltatást tudjunk nyújtani tagjainknak. Ezek kiterjesztése azonban úgy lehetséges, ha az állam megvásárolja ezeket a szolgáltatásokat a szakszervezektől. Gondolok itt a jogsegélyszolgálat kiterjesztésére. Ma még illuzórikus a városi szakszervezetek működésének kialakítását realitásként kezelni, azonban az állam előbb említett bekapcsolódásával, jogsegélyszolgálati irodák létesítésével, a ma még álom valósággá válhat.

- Fontos szempont, hogy az ágazatok az országos érdekegyeztetésbe hogyan tudnak bekapcsolódni. Hiszen a konföderáció feladata nem az, hogy speciális ágazati érdekeket képviseljen. Erre nem is lenne alkalmas. A feladata az, hogy az országos érdekegyeztetésben olyan - mindenkire kiterjedő - megállapodásokat kössön, mint pl. a bérajánlás, az adótábla, a munka törvénykönyve módosítása, és sorolhatnám. Ilyen feladatai vannak az országos érdekegyeztetésben a konföderációnak. Ám abban a pillanatban, ahogy egy ágazat kerül bajba - márpedig ez várható az EU-csatlakozás folyamatában -, hiszen lesznek

szakmák, ágazatok, amelyek ilyen-olyan módon vesztesei lehetnek az integrációnak (pl. bányászat), a konföderáció helyett az adott ágazat szakszervezeteinek kell az érdekegyeztetéseket lefolytatnia. Ezért tartom rendkívül fontosnak, hogy jöjjenek létre mielőbb az ágazati paritásos bizottságok, melyek rendszere az országos érdekegyeztetésnek egyik formája. És jöjjön létre az ágazati tanács is. Nyilván, hogy ezek a formák nem helyettesítik az országos érdekegyeztető tanács munkáját, ám kétségtelen, hogy bizonyos feladatokat le kell adni az ágazatok részére.

Az Európai Unió csatlakozás tekintetében a szakszervezetnek két dologban lehet szerepe. Az egyik, az őszinte és minden következményt figyelembe vevő széleskörű tájékoztatás. Ebben igen sok a tennivaló, hiszen jelenleg a társadalom nincsen kellő információkkal ellátva e témakörben. Mondhatom azt is, hogy a közvélemény felkészületlen a csatlakozás legfontosabb vonatkozásait illetően. Kellő információ hiányában az emberek képzetében az Európai Unió úgy jelenik meg, mint amely egy csapásra elhozza a Kánaánt Magyarországnak. Márpedig ez hozza magával a kiábrándultságot, a csalódást. A szakszervezeteknek abban lehet komoly szerepe, hogy ezt a most

uralkodni látszó hurraoptimizmust nyílt beszéddel, szakszerű magyarázatokkal, a realitás talajára állítsa. Ez a csatlakozásig ránk váró feladat. A csatlakozás utáni feladatnak pedig én azt tartom, hogy valami módon mi is fellépjünk a globalizáció káros hatásai ellen. Ennek egyik eszköze lehet a szakszervezeti globalizáció. Erre mondhatják az ezt ellenzők, hogy viszszejön a „világ proletárjai egyesüljete” felfogás. Am nem erről van szó. Hanem arról, hogy ha a tőke nem ismer határokat, akkor a szakszervezeteknek sem kellene. Például egy multinacionális cég bármely EU tagállamban hoz létre vállalatot, azok érdekképviselői együtt kell, hogy működjenek, hiszen a célok, módszerek azonosak, s a hatékony érdekérvényesítés garanciája csak az összefogás, együttes fellépés lehet.

Ami a béreket illeti, úgy tűnik, hogy még sokáig nem lesz azonos egy németországi cégnél dolgozó és annak magyarországi leányvállalatánál dolgozó munkás fizetése.

Igaz, de a csatlakozás után közösek lesznek, a te példánál maradvá, a német és a magyar munkavállalói érdekek, amelyek közeledhetnek egymáshoz a bérek tekintetében is. Ez persze azt feltételezi, hogy a munkavállalók képviselői a cégen belül, határok nélkül, szorosan együttműködnek. Nagyon fontos feltétel a nyelvtudás, elengedhetetlen, hogy minél több fiatal kapcsolódjon be a szakszervezeti mozgalomba, készüljön fel és vegyen részt az érdekérvényesítés európai normákhoz igazodó megújításában. Természetesen ezzel nem azt állítom, hogy csak a fiatalok érdeke mindez, hiszen minden korosztálynak megvan a maga erőssége, tudása, tapasztalata, amivel hozzá tud járulni a jövő feladatainak megvalósításához, s én csak közös összefogással tudom elképzelni, hogy mindez sikeres legyen.

- hámori -

Országos Tanács

2023. február 8.

Az első napirendi pontban a testület tájékoztatót hallgatott meg a Magyar Szakszervezeti Szövetség előtt álló 2023. évi feladatokról, a MASZSZ választói Kongresszusának előkészítéséről, dokumentumairól, Spieglné dr. Balogh Lívia, a Vasas Szakszervezeti Szövetség elnökének előadásában. Ezt követően ugyancsak tájékoztató hangzót el az aktuális ágazati, munkahelyi szakszervezeti feladatokról, melynek előadója Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke volt. Ezután az Országos Tanács tagjai megvitaták, majd jóváhagyták a BDSZ tagozatainak, munkabizottságainak, rétegszervezeteinek munkater-

veit, melyeket az adott testületek elnökei, titkárai terjesztettek elő. A BDSZ főkönyvelője ismertette az OT tagokkal a BDSZ 2023. évi üdültetési koncepcióját, javaslatát az üdülők működtetésére, az üdültetési szolgáltatások és azok költségterítésének elfogadására.

Az ülés a Különfélék napirenddel ért véget.

Elnökség

2023. január 18.

Az év első elnökségi ülése az elnök és alelnök előadásában a „2023. év szakszervezeti feladatainak egyeztetése, a

szükséges operatív döntések meghozatala, az Országos Tanács ülésének előkészítése, illetve konkrét tagszervezési cselekvési terv elfogadásával” indult. Ezután Rabi Ferenc tolmácsolásában szóbeli tájékoztató hangzott el a kormányzati struktúra változásainak várható hatásairól az országos érdekegyeztetésre, az ágazati párbeszédre. A harmadik napirendben a munkahelyi alapszervezeti látogatások ütemezését tárgyalta és fogadta el a testület.

2023. február 1.

Elsőként a BDSZ elnöke tartott tájékoztatót a Magyar Szakszervezeti

Szövetség előtt álló 2023. évi feladatokról, a MASZSZ Kongresszusának előkészítéséről. Ezután a munkabizottságok elnökei, titkárai a „Tagozatok, munkabizottságok, rétegszervezetek munkaterveinek jóváhagyása az Országos Tanács elé történő terjesztéshez” c napirendben saját munkabizottságaik jövőbeni terveit ismertették. Ezt követte a BDSZ főkönyvelőjének előadásában „A BDSZ 2023. évi üdültetési koncepciója, javaslat az üdülők működtetésére, az üdültetési szolgáltatások és azok költségterítésének elfogadása”. Az elnök és a főkönyvelő volt a következő napirendi pont előadója amely a „Tájékoztató a BDSZ tulajdonában álló ingatlanok fenntartási lehetőségeiről” címet viselte.

2023. március 8.

Az első napiüres pontban az elnök-ség érintett tagjai informálták a testületet az ágazati és társasági szintű bértárgyalások helyzetéről, a megkötött bérmegállapodásokról. Ezt követően dr. Káldi Zoltán, a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága országos bányakapitány adott tájékoztatást a magyarországi energiapolitikáról, globális és európai összefüggésekben. A BDSZ elnöke és elnökségi tagjai tájékoztatást adtak a 2023. évi május 1. rendezvények előkészítéséről. Ezután Rabi Ferenc ismertette előterjesztését az országos titkári értekezlet (2023. május 17-19.) tematikájára.

Végül egyéb témákat tárgyalta meg a testület.

Új alelnök a BDSZ vezetésében

Januárban a BDSZ országos tanácsa alelnökké választotta Bári Enikőt. E rövid idő kevés arra, hogy bármiféle összegzést adjuk eddigi tevékenységének, ezért ebben a rövid interjúban arra vállalkoztunk, hogy bemutatjuk őt, szakmai gyökereit és szakszervezeti előéletét.

- Egy borsod megyei faluból, Tiszapalkonyáról származom – kezdi a bemutatkozást az új alelnök. - A műszaki beállítottságom egészen korai időpontra vezethető vissza. Már általános iskolában is a reáltárgyak voltak a kedvenceim, ezért a nyolcadik év végén olyan iskolát kerestem, ahol matematikával és rajzzal foglalkozhatom. Így kerültem Miskolcra a Koós Károly Építőipari Szakközépiskolába, magasépítő szakra. Időben ugorva 1999-ben Debrecenben a Kossuth Lajos Tudomány Egyetemen szereztem települméternök diplomát, de a tanulmányom során rájöttem, hogy nem az lesz a hivatásom. Ezután két évet töltöttem Londonban, ahol a nyelvtanulás volt a cél. Közben jelentkeztem a Miskolci Egyetemre geológusmérnöki szakra. A geológia döntően a kutatási résszel foglalkozik, ám engem, ahogy jobban bele láttam a szakmába, elkezdett érdekelni a kitermelés is, ezért harmadévből párhuzamosan felvettem a bányamérnöki szakot. 2006-ban szereztem meg a geológusmérnöki diplomám, majd 2008-ban végeztem, mint bányamérnök.

- Hogyan kerültél a mostani munkahelyedre?

- 2007 nyarán az év végén kötelező négyhetes gyakorlaton töltöttem Bükkábrányban, mint bányamérnök szakos hallgató. Akkor találták meg az ősfákat a bányaterületen. A mostani főnököm ezt jött megnézni. A tervezési irodára kerestek új embert Visontára. Beszélgettek az osztályvezetővel, akinél a gyakorlaton voltam, és felmerült, hogy akár pályakezdő mérnök is jó lenne nekik a megüresedett pozícióra. A bükkábrányi osztályvezető beajánlott, mivel látta, hogy érdekel a szakma, a kitermelés, sokat kérdezek és nem csak ellőgni akarom a gyakorlatot. Akkor még egy évem hátra volt a bányamérnöki képzésből. Az igazgató részmunkaidős állást ajánlott nekem, aminek az volt a feltétele, hogy három munkanapot Visontán, két napot az egyetemen töltssek. Sikerült ezt elintéznem. Azt még megemlíteném, hogy tanulmányaim során tévkenyen részt vettem az egyetem és a Kar közéletében. A tanulás mellett mindig csináltam valamit. Csak hogy néhányat említek: Kari rendezvények lebonyolításában való segédkezés, edukáción való részvétel, ásványbörze szervezése, Selmeci hagyományápolás

vagy a Nemzetközi Bányász-kohász Diákszövetség életében való részvétel.

- Ebből az is következik, hogy előbb utóbb megérkezel a szakszervezetbe.

- Amikor 2007-ben, mint bányamérnök hallgató, a céghez kerültem – a már említett közéleti vénám nyilván közrejátszott -, az elődöm nyugdíjba vonulása után megválasztottak szakszervezeti bizalminak. Még 2006-ban kint töltöttem fél évet Brüsszelben, a Euromines-nél gyakornokként, ahol Zoltay Ákos (A Magyar Bányászati Szövetség főtítkárá! – a szerk.) munkáját segítettem. Így ismerkedtem meg Rabi Ferencel és Pápis Lászlóval, aki akkor a Mátrai Erőmű Zrt. BDSZ titkára volt. Néhány

napig Feri és Laci segítségére voltam az AP bizottsági munkában, tolmácsoltam nekik és megmutattam a várost is. Amikor aztán Visontára kerültem, már ismerősként találkozhattam Pápis Lacival.

- Innentől felgyorsult a „szakszervezeti karriered”?

- Megválasztottak főbizalminak, megkerestek, hogy lennék-e a BDSZ nöbizottságának a tagja? Molnár G. Krisztina a bizottság vezetője (Egyébként szintén Visontáról lett az) lemondott a nyugdíjazása miatt, és engem bíztak meg, hogy lépjek a helyére. A pandémiás helyzet miatt nem sokat tudtunk tenni. Majd tagja lettem a BDSZ Országos Tanácsának is. A múlt évben a BDSZ vezetése kérészt meg, hogy szakmai előéletem alapján alkalmasnak tartanak a Bányaiipari Tagozat vezetésére, és szeretnék, ha elvállalnám a tisztséget. Még éppen csak ismerkedtem a feladattal, amikor – Pápis László sajnálatos halála okán – új társadalmi alelnököt kellett választani, aki a bányászati területtel foglalkozik. Mint a Bányaiipari Tagozat elnökét, engem kértek meg, hogy vállalam a jelölést. A 2023-as év első, januári, Országos Tanács ülésén választottak meg alelnöknek.

- A Nöbizottsági elnöki tisztségedet megtartod?

- Egyelőre igen.

- A társadalmi, azt jelenti, hogy nem főállásban lettél alelnök?

- A jelenlegi, Mátra Energia Zrt-nél betöltött kiemelt szakértői munkaköröm mellett végzem majd az alelnöki feladatot.

- A bevezetőben írtam, hogy nyilván még semmiféle eredményről nem tudsz beszámolni, hiszen a megválasztásod óta eltelt idő erre nem ad lehetőséget.

- Egyelőre ismerkedem a területtel, a tisztségviselőkkal, az országos testületi tagokkal, jóllehet közülük már országos tanácsstagi pozícióim során többükkel van kapcsolat. Ez a folyamat zajlik most. Folyamatos információkat és segítséget kapok a BDSZ többi vezetőjétől, az országos testületi tagoktól. Mivel részt veszek ezeknek a testületeknek az ülésein, lassan belefolyva a döntéshozatali munkába, bővítem az ismereteimet. Tanulmányozom a dokumentumokat, az elnökség és Országos Tanács által hozott határozatokat, igyekszem tájékozott lenni. Az biztos, hogy az alaptermészetemet, amely alapvetően erős igazságérzetem alapul, nem fogom meghazudtolni. Ha valami nem tetszik, annak hangot adok, a kritikai énemet nem fogom vissza, de tudom, hogy csak alapos tudással, mindenre kiterjedő ismeretekkel mondhat az ember véleményét. Még egyszer ismétlem, hogy ez a folyamat jelenleg tart, a sikere rajtam nem fog múlni.

- Köszönöm a beszélgetést, s kívánok munkához, bányászkiöszöntéssel: Jó szerencsét!

HIP

Érdekvédők a könnyűiparban 1.

Beszélgetés Jantner Eszterrel, a Samsonite-Hungária Bőrdönd Kft szakszervezeti titkárával

1994-ben bőrdíszmüvesként végeztem a szakmunkásképző iskolában – kezdi a rövid bemutatkozást Eszter. - Ugyanebben az évben kezdtem el dolgozni a cégnél, egyszerű szalagimunkásként. A szakszervezetnek az ipari szakmunkásképzőben lettem a tagja. Tizenhét évvel ezelőtől már szalagimunkásként, amikor – elődöm nyugdíjba vonulását követően – némi hezitálás után vállaltam a szakszervezeti alapszervezeti titkár posztjára történő jelölésémet, s a tagság bizalmából azóta töltöm be ezt a pozíciót. Ami a szakmunkásvégzettségemet illeti, az ugyan bőrdíszmüves, de a gyártási folyamatban ennek nem sok hasznát veszem, mert a bőrdíszkészítés másfajta szaktudást igényel.

- Az érdekképviselési munkát a gazdasági tevékenységed mellett végzed?

- Természetesen nem főállásban vagyok titkár. Adminisztratív munkakörben alkalmaztak, de én felelek a táskákban található függő- és dobozcímkeknek nevezett alkatrészekért, amit elkészítünk, adminisztrálunk és kiadunk a szalagoknak, további felhasználásra. A munkaruhák kiadásával is én foglalkozom. Ez látszólag kevésnek tűnik, de ez egy nagy terület, s az ezzel való foglalkozás megfeli a munkaidőmet. Persze ebbe – kitöltő a munkaidőmet. Ezzel szemben a szakszervezeti munkám is bele kell, hogy férjen.

- Ha röviden össze kéne foglalni a cég történetét és azt, hogy mit gyárt, mit mondanál?

- A belgiumi Samsonite N.V. 1989-ben vásárolta meg a budapesti székhelyű Palota Bőrdíszmü Szövetkezet székszárdi telephelyét, és ekkor alakult meg a Samsonite Hungária Bőrdönd Kft. A vállalat az akkor foglalkoztatott létszám közel 100%-át megtartotta, azonban a Szövetkezet eredeti profilját teljes mértékben átalakította, így a gyárban beszállított részegységekből saját termék összeszerelése zajlott. A Samsonite Hungária Kft.-nél 1990-ben indult meg

a termelés és 2005-ig „puha” típusú bőrdöndök gyártása volt a jellemző. A termékportfólió a 90-es években az utazó kiegészítőkre koncentrált, és 2004-2005-ig főleg kerek puha utazótáskák készültek az üzemből. A Samsonite 2009-ben az ún. „Curv” technológián alapuló, könnyű és törhetetlen bőrdöndöket vezetett be a piacra. A „Cosmolite” termékek fő alkotórészét kitevő héjak székszárdi előállítás is megindulhatott, lényegében kiváltott minden korábbi modellt a magyarországi leányvállalat termelésében. A Cosmolite mellett a kapacitásbővítésnek

köszönhetően a vállalat még két fontos termékcsalád gyártását kezdte meg: a Cubelite bőrdöndök gyártása 2011-ben, a Firelite-ot pedig 2012 elején indulhatott el. Széles a termékcsalád-választékunk, az idén, várhatóan, újabbal bővül. Tudom, hogy ez a felsorolás túl szakmai, de fontos elmondani, mert ez információ ahhoz, hogy milyen termelési háttérrel végezzük a munkavállalói érdekvédelmet.

- Milyen piacra termeltek?

- A raktár, ahová dolgozunk az Belgiumban van, de a termékeink megta-

lálhatók Ázsiában, Kanadában, az USA-ban, és Ausztráliában is. A belgiumi raktárból kerülnek ki a boltokba, internetes áruházakba.

- Milyen munkarendben dolgoztok?

- Javárészt egy műszakban - 530-tól - 1400-ig, kismamák 730-tól - 1600-ig -, a formázó részlegen van eltérés, mivel ök három műszakban „tizenkétórának”, a lapokat gyártó ún. „bobosok” pedig két műszakban dolgoznak.

- Mennyi a cég munkavállalóinak összlétszáma?

- Tavaly év vége óta százhatvan embert vettünk fel, így most négyszázötvenhat a dolgozói összlétszám. A pandémia miatt, annak idején, létszámot kellett csökkenteni, de most fejlődési szakaszba léptünk, aminek még nincs vége. Az elmondható, hogy ingadozó a létszám, hiszen 2018-ban voltunk nyolcszázban is, előtte meg kétszázban.

- A laikus azt feltételezné, hogy nálatok túlnyomó többségben nők dolgoznak.

- És igaz is lenne. 456 fő a dolgozók létszáma ebből 326 nő.

- Hány fős a szakszervezeti tagság?

- A pandémia okozta leépítések következtében megcsappant a tagságunk. „Békeidőben” volt négyszáz fős a szakszervezeti létszáma. Ma ennyi dolgozónk van összesen. De hogy a kérdésedre feleljek: százhatvannégyen vagyunk.

Kitűztük azt a célt, hogy felfejlesztjük kétszázra, de ez nem csak rajtunk múlik.

- Van bizalmi testületek?

- Vannak bizalmiak, akik a szalagokban felelnek a tagokért. Ök heten vannak. A szervezeti életet illetően fontos megjegyezni, nem felmentésként, de tényként, hogy a járvány okozta korlátozások jelentősen visszavetették. Ebből felállni nem könnyű, de reméljük lassan újra a régi fordulatszámon pörög a szakszervezeti életünk. A bizalmiak létrehoztak egy Facebook-csoportot, amin keresztül napi szinten tartják a kapcsolatot a tagokkal, így tudnak a leggyorsabban információkat továbbítani, s így érkeznek leghamarabb a reakciók is.

- Mi a helyzet a kollektív megállapodással?

- Nagyon jól működő Kollektív Szerződésünk van, amit a munkáltató is – egyenrangú partnerként – betart. Jó az együttműködésünk a gazdasági vezetéssel, persze vannak ütközési pontok, de ez egy munkáltató-érdekképviselő viszonyban természetes. Most egyébként vezetőváltás lesz, mivel a jelenlegi igazgatónk nyugdíjba megy, reményeink szerint az új igazgatóval is - akit jól ismerünk, mivel eddig is a cégnél dolgozott -, megtaláljuk az összhangot.

- A te BDSZ országos tanács tagságod hasznosul a cégnél végzett érdekvégyesítő munkában?

- Az, hogy én tagja vagyok a BDSZ legfelső testületének annyiban jelent segítséget a helyi alapszervezeti munkában, hogy közvetlenül jutok hozzá a döntések eredményéhez. Hogy abból mennyit tudok megvalósítani, az már nem csak egyedül rajtam múlik.

- H -

Könyvismertetés

Zelenai István

A Pilisi–medence bányászatának története 1850 - 1990

A közelmúltban jelent meg Zelenai István okleveles bányamérnök „A Pilisi-medence bányászatának története” című - 384 oldalas + 2 térkép - könyve. A könyv hiánypótló hiszen a pilisi medence történetéről még átfogó, mindenre kiterjedő könyv nem jelent meg.

Pilisvörösváron és környékén a különböző ásványi anyagok kitermelésének már több évszázados hagyomá-

nya van. A kezdeti időszakban homokot, kavicsbordaleköt, és puha szerkezetű dolomitot a környékbeli hegyoldalokban vagy azok vízműs területén termeltek. A XIX. század második felében Pilisszentiván, majd Solymár és Nagykovácsi határában barnaköszén telepekre leltek, a század végén pedig mélyfúrásokkal a pilisvörösvári barnaköszénteleket is megtalálták. Több

kedvező körülmény hatására (a korabeli hazai ipar egyre több köszönet igényelt, Budapest-Esztergom Kenyérmező vasútvonal 1895.évi üzembé-helyezése) a nagyüzemi bányászat megkezdődött. Mostanra csak a külfejtéses dolomit bánya működik.

A könyv az újabb levéltári kutatásokkal kiegészített adatok, valamint a helyi bányásztársadalom körében ma már alig

fellelhető értékes és pótolhatatlan fényképek, iratok, egyéb dokumentumok felhasználásával mutatja be a Pilisi – medence bányászatának múltját. A könyvben megismerhetjük a bányászok életét, munkáját, küzdelmeit és a megszünt közsébbányászatot.

A könyv fejezetei:

Előszó; A szerző előszava; A Pilisi medence szénbányászata a kezdetektől Lipót akna bezárásáig (1850-1941) (13 alfejezet); A vándorbot (1941 – 1990 9 (6 alfejezet); A Pilisi-medence ásványbányászata (2 alfejezet); Bányászorsók (6 alfejezet); Szakemberképzés (2 alfejezet); Bányászahagyományok, bányászati emlékek (7 alfejezet).

A könyvben több mint száz kiváló minőségű – döntően színesek- fénykép stb., dokumentumokat adományozók névsora (szintén több mint száz) forrásmunka (kilencven) található.

A kiváló nyomdatechnikával és kiváló minőségű papíron megjelent könyv a veszprémi OOKPRESS dolgozóit dicséri.

A könyv kiadója a Pilisvörösvári Város Önkormányzat.

Megvásárolható a Pilisvörösvári Könyvesboltban (2085 Pilisvörösvár, Fő u 82, telefon: 06 26 330 308) 5800.-ft – ért, illetve postai úton történő szállítással + a postai költség.

Dr. Horn János

Magyarországi bányászati múzeumok VII.

Komló Város Önkormányzat

József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény

Komló már a XIV. században szerepel a krónikákban. A régészeti leletek szerint a városhoz tartozó Mecsekjánosiban, és a környéken számos nyomát találták a rómaiak letele-

télneli kategóriába tartozó „szocialista nagyváros” egyik legismertebb példája. Az 1990-es években a város lakossága már 30 ezer fő volt, ám a bányák bezárása óta folyamatosan csökken.

pülésének is. A falu sokáig a pécsvárad bencés apátság birtoka volt, és 1543-ban került török kézre. A török időkben sem semmisült meg teljesen, néhány család mindig élt itt házaiban. A törökök után németeket telepítettek be, utódaik ma is Komlón élnek.

A település jelentősége a szénbányászat megindulásával nő meg. A térségben már a XVIII. században találtak felszíni szénkibúváásokat, de a nagy volumenű, mélyművelésű szénbányászat csak a XIX. század 90-es éveiben kezdődött meg, és töretlenül fejlődött a XX. század második feléig. Ekkor a lakosság több mint fele a szénbányászatban dolgozott. Komló a ma már tör-

Magát a komlói múzeumot az a Kutnyánszky József alapította, aki 1933-tól a helyi körjegyzőségen dolgozott. 1942-től már segédjegyző volt, ekkor kezdeményezte Komló nagyközséggé alakítását, de a II. világháború megakadályozta ezt. 1948-ban az akkori Kossuth II. akna avatási ünnepsége idején gondolt arra először, hogy a hagyományos komlói paraszti életforma megőrzésére intézkedéseket kellene hozni, mert a bányászat megerősödésével ez meg fog szűnni.

1950-től ő maga is a bányánál dolgozott, és ekkor már munkatársai, vezetői is támogatták ebbéli szándékát. A Komlói Tanács 1964-ben őt bízta meg

a helytörténeti múzeum létrehozásával, amelynek vezetője is lett egészen 1975-ig. Az első állandó kiállítás 1955 szeptember 3-án, bányásznap tiszteletére nyitott meg. Kialakításában nagy segítséget kapott a Komlói Szénbányászati Trösztől.

Kutnyánszky visszaemlékezésében erről írt: „... igen nagy súlyt helyeznek az ásványok, kőzetek, egyes ősmaradványok gyűjtésére, mert Komlón több száz tanulókat oktató bányászati szakiskola működik. A másik gyűjtőterület a helytörténet lenne. Komló igen régi település.

... A helytörténeti anyagban kapnának helyet a földművelés emlékei, a paraszti életforma emlékei, konyhaeszközök, bútorok... Ugyanitt helyeznénk el a bányászati emlékeket, eszközöket, bányalámpákat.

... Könyvtár létesítésére is gondoltam, gyűjtenék folyóiratokat, szaklapokat is. Gondoltam fotóanyag gyűjtésére is.”

Vezetésével a gyűjtemény a több mint két évtized alatt mintegy 3100 tárggyal, 39 féle folyóirattal, 813 könyvvel, és több mint 800 darab fotóval gyarapodott.

A múzeum annyira fontos volt a város életében, hogy több ízben (1955-ben, 1969-ben, azután a 80-as években) is tervek készültek egy új, ezt a célt szolgáló épület létrehozására – de sajnos soha nem valósultak meg ezek. Érdemes megjegyezni, hogy az 1969-es terv készítője az a Bachman Zoltán építész, aki gyerekkorát Komlón töltötte, egész életében kötődött a városhoz – és aki a városközpontban ma is álló, aknatorony-kerékből alkotott bányászmemlékművet tervezte.

1992 a múzeum átköltözött a Városház tér 1. szám alá, a volt párház épületébe. A jelenlegi látható állandó kiállítás 1993. szeptember 2-án, bányásznapon nyitotta meg kapuit. A

megnyitó beszédet Göncz Árpád köztársasági elnök mondta.

A múzeum 1990-ben kapta meg a minisztériumtól múzeumi engedélyt.

A kiállítás nagyon széles körű. Láthatóak itt az 1950-es években fellelt mamutsont leletek, komlói bányákból származó és lelőhelyükről elnevezett dinoszaurusz — Komlosaurus carbo-nis — lábnyoma. Ezeknek a leleteknek a megmentés és kategorizálása a Komlói Szénbányászati Tröszt Földtani Laboratóriumának köszönhető. Amikor 1993. decemberében végleg megszűnt a vállalat, a múzeum vezető szerencsére meg tudták menteni a labor felbecsülhetetlen értékű ősmaradvány és kőzet-

gyűjteményét, valamint szakkönyvtárát.

A múzeum nem csak bemutatóhely, hanem a kutatás műhelye is, rendszeresen publikálják eredményeiket. Együttműködik a helyi és környékbeli oktatási intézményekkel és számos rendezvényt, programot is szervez.

Az elmúlt években több alkalommal is nyertek központi támogatást, amit újabb programok létrehozására, és az épület állapotának megőrzésére, felújítására fordítottak. Ennek keretében

ben 2015-ben felújították a bányászati kiállítótermet és magát a kiállítást is. Az úgynevezett Engel-teremben felújításra került az egykori bányaigazgatók bútoraival berendezett iroda, valamint a János Engel Emléksarok

2017-től látogatható a már említett „Mecseki Jurassic Park és a Komlosaurus”, valamint a „Bányavirágok” című új, állandó természettudományi kiállítás, amelyen a Mecsekből származó jura időszerű növényi és állati fossziliákat, kőzetet és a kőszén keletkezésének folyamatát ismerheti meg a látogató.

Mednyánszky Miklós

Bányászati kiállítás megnyitója a magyar kultúra napján, Várpalotán

Várpalotán lassan harminc éve zárta be kapuit az utolsó akna, de a hagyományok mind a mai napig élénken élnek. A városban ma is sok nyugdíjas bányász és leszármazottja él. Iskolánk tanulói között is szép számmal találunk olyan gyerekeket, akiknek nagyapja

még aktív bányásként élte életét, vagy nagyanyja a vállalatnál különböző munkakörökben dolgozott.

Intézményünk, a Nepomuki Szent János Római Katolikus Általános Iskola is kötelességének érzi, hogy időről-időre csatlakozzon a bányászha-

gyományok megőrzéséhez. Így tettünk idén is, a magyar kultúra napja alkalmából rendezett bányászati kiállításunk kapcsán.

Iskolánk nem csak bányászleszármazott tanulói révén kapcsolódik a bányászahagyományokhoz. Az 1870-es évek elején a jelenlegi iskolaudvar területén találták meg az első szénlelőhelyet, és 1876-tól vette kezdetét a bányászat. A terület korábban a város kegyurainak, a Zichyek kastélykertje volt, majd örökség útján gróf Sztáray Antal birtokolta.

A legenda szerint kutat ástak, de víz helyett barnaszenet találtak.

Számunkra tehát kulturális örökség, erkölcsi kötelesség a bányászahagyományok méltó ápolása.

A kiállítás anyagának magját Kiss Zoltánné, Erika asszonynak köszön-

hetjük. Erika asszony bányászfeleségként élte élete nagyrészét. Megövegyülve, férje hagyatékát szortírozva talált egy csodálatos Szent Borbála szobrocskát. Úgy gondolta, a kispasztika legmegfelelőbb helye iskolánk mini-szobor gyűjteményében lenne, ezért felkeresett, hogy felajánlja számunkra. Nagy örömmel fogadtam a felajánlást, majd a találkozókör kialakult beszélgetésben kiderült, volnának további relikviák is, melyeket szívesen átadna Erika asszony. Az értékes gyűjteményt azonban vétek lett volna egy raktárban eldugni, mindenképpen kiállításért kiállított. Az ötletet tett követte. Kezdeményezésünkhöz örömmel csatlakozott a Várpalotai Városszépítő- és védő Egyesület vezetője Petrovics László, aki a helyi Bányászahagyományok Ápolásáért Egyesület alapító tagja is. Saját és az egyesület tagjainak gyűjteményéből egészítette ki a tárlatra szánt tárgyak sorát és írt egy összefoglalót a tárlat bevezetőjeként. Így alakult ki egy, a tanulók számára tanulságos, ugyan-

akkor szórakoztató kiállítási anyag, melyet örömmel böngésztek végig többször is a kiállítás időtartama alatt.

Hálás köszönet illeti Kiss Zoltánné, Erika asszonyt, Petrovics Lászlót, a Várpalotai Városszépítő- és védő Egyesület elnökét, Staub Vince, László István nyugdíjas bányászokat, Nyikuszé Tauz Anikót, a Várpalotai Hírcentrum Nonprofit Kft. munkatársát.

A tárlat a bányásztiszt egyenruha és annak kiegészítőitől a bányamunkás mindennapi felszereléséig, a szaksztyékek kupáitól a bányászattal foglalkozó helyi kiadványokig, közöttük a miniatűr könyvek csokráig, a várpalotai bányákban készült felvételektől az ország sok bányájában készült fotókig terjedt. Olyan különleges darabok is voltak közöttük, mint egy bányásztisztikard, vagy éppen a bányásztisztikafokos, melynek fejét az I. bécsi döntés emlékére vésték meg.

Darkóné Antalóczy Zsuzsanna Terézia intézményvezető

Zenekari évadnyitó

Az Oroszlányi Bányász Koncert Fesztivál Fúvószenekar 2023 február 25-én tartotta évadnyitó koncertjét a Művelődési Házban.

Csodálatos előadásukban olyan műveket adtak elő, mely során a világ számos

területére elkalauzolták a közönséget.

Ha minden jól alakul, akkor a zenekart, a Budapest 150 éves évfordulójára rendezett ünnepségen is hallgatják, láthatják a zenekedvelők.

T.L.

Lapzárta után érkezett hír

A Mátrai Erőmű Zrt. Visonta Bányász Szakszervezeti Bizottsága 2023. március 6-án reggel 7 órától tartotta bizalmi küldött testületi ülését, választói értekezletét, ahol megválasztásra került a visontai alapszervezet titkára és titkárhelyettese.

Alapszervezeti titkár pozícióra Gál Józsefnek, titkárhelyettesi pozícióra Nagy Attilának szavazott bizalmat a Testület.

A Mátrai Erőmű Zrt. Bányász-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete 2023. március 6-án délelőtt 9 órától tartotta bizalmi küldött testületi ülését, választói értekezletét, ahol megválasztásra került a ME BDSZ középszervezet titkára.

Középszerv titkár pozícióra Gál Józsefnek szavazott bizalmat a Testület.

Gratulálunk és sok sikert kívánunk a megválasztott kollégáknak, s reméljük, hogy a közeljövőben bemutatathatjuk őket a lap hasábjain!

Névváltozás és javaslat a Miskolci Egyetemen

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar 2022. szeptember 27-ei Kari Tanács ülésén fogadta el, hogy a Kar új neve Műszaki Föld- és Környezettudományi Kar legyen.

Mi indokolta a döntést: A hazai és globális folyamatok, elvárások.

1. A folyamatban lévő hazai reformok és szakpolitikai fejlemények. A felsőoktatás fejlesztése.
2. Az európai zöld megállapodás (EU Green Deal). Az első klíma-semleges kontinens megteremtése.
3. „Irány az 55%! (Fit for 55!)”
4. Körforgásos Gazdaság (Circular Economy)
5. Ipar 5.0 (Industry 5.0 (A fenntarthatóbb, rugalmasabb és emberközpontú ipar felé.

Természetesen a Kari Tanács döntése

még nem jelentette az azonnali névváltoztatást. A Kari Tanács döntését a Kar dékánjának a rektori kabinet ülés elé kellett terjeszteni, ott elfogadták. A következő lépés az egyetemi szenátus ülés volt, ahol szintén elfogadták.

Ezt követően az érvényben lévő átvezetések miatt, vélhetően 2023. február 1-jén lép hatályba.

A mostani tájékoztatás célja, hogy Olvasók megismerjék a Kar vezetésének folyamatosan megújulási szándékát, amely már remélhetőleg legközelebbi felvételnél is pozitívan jelentkezni fog.

Ide tartozó információ, hogy a korábbi nevén Műszaki Anyagtudományi Kar új neve Műszaki Anyag- és Vegyésztechnika Kar névre változott.

Dr. Horn János

A tragédia emléke

Az ország második legtöbb áldozatot követelő bányaszerencsétlenségére emlékezett Ajka város, az egykori bányászok és a hagyományörzők. Az ötvenöt áldozatot követelő tragédia 1909. január 14-én történt a Csingervölgyi Ármin bányánál. A megemlékezés sorozat január 13-án a Városi Múzeumban a Siralomvölgy 1909 című

kiállítás megnyitójával kezdődött, majd 14-én három programmal folytatódott. A kiállítás megnyitón Horváth Károly nyugalmazott bányamérnök, a Bányászati Múzeum szakmai vezetője köszöntőjében elmondta, hogy a tragédia reggelén a Gyula táron és a főaknán kétszázötvenkilenc személy szállt le. A légaknába telepített szellőztető gép ellenőrzését követően az aknában tűz keletkezett.

A szellőztetőt leállították, utasítás adtak az emberek felszínre hozására. A légáram ismeretlen okok miatt megfordult, a füst a gyülekező emberekre szállt. A menekítés rendben folyt egy ideig. A bányamécsek kialakultak, mindenki menekülni akart. A nyolcszemélyes kasba tizenegy ember szállt be, amely beszorult. A lent rekedt negyvennégy személy, valamint a kasban lévő füstmérgezésben meghaltak. A tragédia valódi oka soha nem derült ki, az idők folyamán számos feltételezés látott napvilágot. Németh György, a bánya egykori vezérigazgatója néhány éve Padragkúton tartott előadásában elmondta, hogy mivel az ajkai bánya nem tartozott a sújtólég veszélyesek közé, ezért bányaméccsel világítottak. Valószínű, az történhetett, hogy amikor a műszak kezdetén a légaknába bevilágítottak, a légsebesség miatt egy kanócdarab lesodródott, és tüzet okozott. A felhalmozott szénpor több tíz méteres lánggal égett. Ez okozhatta a tragédiát. A kiállításon a helyszínről, a bányáról, a temetésről készített fotók, újságcikkek, festmények idézték fel a történeteket, és az érdeklődők láthatták Borbálát, a bányászok védőszentjét ábrázoló szobrokat, az iparúhoz kötődő porcelánokat, plaketteket.

2023. január 12-én vettünk végső búcsút kollégánktól.

1949-től volt a Padragi Bánya dolgozója. 1966-tól az üzem szakszervezeti titkáráként vett részt a mozgalomban, mely tisztségét az 1985 évi nyugdíjba vonulásáig végezte. Fontos szerepet vállalt a bányák kulturális életének támogatásában.

Nyugdíjasként a Padragi Bányász nyugdíjas alapszervezet vezetőjeként dolgozott. Az elmúlt időszakban megromlott egészségi állapota miatt már kevesebb munkát vállalt, de tapasztalattal mindig segítőkész volt.

Úgy emlékezünk rá, aki a szakszervezeti munkáját, megbízatását életre szóló hivatásának tekintette.

Az utolsó „Jó szerencsét!” köszöntéssel búcsúznak tőle az ajkai Nyugdíjas Szakszervezet és a Bányász Hagyományörző szervezetek tagjai.

Gyalogtúra a felsőcsingeri temetőbe. Kegyeleti emléktúrára indultak az érdeklődők Káldi Géza, a Bánki Donát Természetbarát Egyesület örökös tiszteletbeli elnöke vezetésével január 14-én reggel. A csaknem 60 természetjárók többsége a szervező egyesület tagja volt, de érkeztek vendégek is Székesfehérvárról, Úrkútról,

Szentgálról. Az útvonal a szokásos volt, Csikólegelő, Csingervölgy, az erdőn át a ma már lezárt felsőcsingeri temető, ahol a huszonnégy csingeri áldozat nyugszik. A temetőben Pásztai Tibor helytörténeti kutató emlékezett a száztizennégy évvel ezelőtt történetekre, majd felsorolta az ötvenöt bányász nevét a településsel együtt, ahol nyugszanak. Garbai Gábor erre az alkalomra kitűzött készített, amellyel megajándékozta

a résztvevőket. A Padragi Bányász Férfikórus tagjai vezetésével a résztvevők elénekelték a Bányász himnuszot. Mécesláng a múzeum udvarán. Mécesgyűjtással, koszorúzással emlékeztek a bányász hagyományörzők a Bányászati Múzeum udvarán az áldozatok nevét felsoroló emléktáblánál. A programot minden évben a Csingervölgyért Egyesület szervezi. Herendi József, az Ajkai Bányász Nyugdíjas Szakszervezet elnöke beszé-

dében kiemelte, hogy a tragédia százhuszonnyolc méterre a földfelszín alatt történt. A bánya biztonságosnak számított, ugyanis elkerülte a tűz, a víz és a sújtólég. A szerencsétlenségnek térségbeli áldozatai is voltak. Csingervölgy huszonnégy, Bódé nyolc, Ajka és Kislőd öt, Úrkút hat, Cséktút, Városlőd és Tósokberénd kettő, Ajkarendek egy lakosát gyászolta. A hátramaradottaknak nem volt könnyű. Nem csupán a gyász sújtotta a többségében népes, sok gyermekes bányász családokat, hanem a létbizonytalanság is. Nemcsak a férjét, az édesapát veszítették el, hanem a család fenntartóját is. Az özvegyekre és az árvákra is emlékezik az utókor.

Az emlékműnél koszorút helyezett el Dorner László alpolgármester, a Csingervölgyért Egyesület és a padragi bányász hagyományörzők.

Cséktúton a temetőben emlékeztek. Az 1909-es tragédia két cséktúti fiatalember életét is követelte.

Brunner István huszonnégy és Káplai Dániel huszonkétéves csillásbányász-szerencsétlenségben vesztette életét. Őket szülőfalujukban helyezték örök nyugalomra. Emlékükre a szerencsétlenség századik évfordulóján a temetőben emléktáblát állított a Cséktúti Baráti Kör és a Padragi Bányász Hagyományörző Kör. A szervezetek tagsága és a bányák egykori dolgozói január 14-én koszorú-

zással és gyertyagyújtással emlékeztek rájuk. Megemlékező beszédében Karnics Miklós, a Padragi Bányász Hagyományörző Kör elnöke megfogalmazta, hogy a bánya mélyére minden nap leszállók, veszélyeknek kitéve végezték a küzdelmes munkájukat, áldozták az életüket egy jobb, szebb, emberibb világért. Előttük hajt fejet az utókor, amelyik nem feledi hőseit.

Tisler Anna

Szakál Árpád 1932 – 2023

Szakál Árpád a kép jobb oldalán álló Lémon György mellett, az első széken ül.

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A Bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja és

nyomja a Nyomdort Kft. • Tel.: 06 30 825-4084 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630

Bányaszellem

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															

A leginkább bányarémként ismert szellemet az egykori Osztrák-Magyar Monarchia területén többféle néven is emlegették. Az ábrában háromféle elnevezést rejtettünk el.

VÍZSZINTES:

1. Ide-oda – köhögésszerű hangot hallat. 2. MEGFEJTÉS – dísznövény. 3. Bécs centruma! – medve kicsinye – márvány lehet ilyen. 4. Olimpiai bajnok amerikai futónő (Gail) – púp – kissé odaé! 5. Az ír illegális hadsereg névbetűi – személyed – állam, franciául. 6. Állatot ellát – költemény – sansz. 7. Szimmetriatengely – alaki – A napfény ...; Szabó István filmje. 8. Hagymaszelet! – nyelvtani kifejezés – kissé havas! 9. Mezőgazdasági eszköz – pályázati ajánlat – arra a helyre. 10. Puha gyapjúsövet, férfiöltöny is készülhet belőle – lant, latinul – forró üdvözlés. 11. Hőbort, rögeszme – lisztjelzés – zenei félhang. 12. Hiányos raj! – a tetejére helyez – korábban. 13. Saját erejéből, önállóan – a Macskajaj rendezője: ... Kusturica – csermely. 14. Régi férfinév – MEGFEJTÉS. 15. Finn gőzfürdő – egyházi szertartással összedad.

FÜGGŐLEGES:

1. Biléta étkezéshez – füstös. 2. Csomózással készült hálószerű kézimunka – Jókai Mór által alkotott női név – eredeti dzsessz! 3. Forrásban van! – négy, németül – Központi Statisztikai Hivatal, röviden – indiai állam. 4. Wessexi király volt a 9. században – rakományként továbbított portéka.

5. Ketchup-márka – lombos növény – szerzetesfőnök. 6. Rab ül mögötte – A. E. van ...; sci-fi író volt – kísérlet. 7. Ribonukleinsav, röviden – előállít, gyárt – fölé ellentéte. 8. Ajándékoz – MEGFEJTÉS – néma néma! 9. Román pénz felirata – ... Bullock; Oscar-díjas színész – szem, angolul. 10. A görög világ legnagyobb varázslónője – eszme – csomagküldő szolgálat. 11. Fővárosi tudományegyetem, röviden – argon vegyjele – színes magazin. 12. Ember állatot nemzedékek hosszú során át a maga hasznára nevel – kanna jelzője. 13. ...-de-France; történelmi vidék a Szajna mellékén – tegez, tájszóval – kártyát ad – rendkívüli, röviden. 14. ... bene!; jól jegyezd meg! – cikket közlő – Hajdú-Bihar vármegyei település. 15. Buda...; a főváros része – amire a festővásznat feszítik.

A rejtvénypályázat nyertesei

A decemberi rejtvényünk helyes megfejtése a következő: AZ A SZÉP FÉNYES ÉJSZAKA.

A nyertesek: Bajnóczy Ilona, 6237 Kecel, Móra F. u. 1.; Harzsó István, 3720 Sajókaza, József A. u. 16.; Kiss Gábor, 2900 Komárom, Temető út 4. 3/11.

A nyereményeket postán küldjük el.

Farkaslyuki nyugdíjasok kirándulása

A Borsodi Bányászok Területi Tagozata farkaslyuki nyugdíjas alapszervezete kirándulást szervezett a fővárosba. A BDSZ székházában kezdődő program keretében meghallgattak egy tájékoztatót, majd ellátogattak a Parlamentbe, amely előtt készült az itt látható fotó.

A Bányamunkás mindig szívesen ad helyt minden olyan rendezvényről szóló tudósításnak, amelyek a szak-

szervezeti közösségek szabadidős programjaiba engednek betekintést. Ezek a rendezvények – azon túl, hogy a benne résztvevők számára nyújtanak maradandó közös élményt –, példát is mutatnak más kollektívák számára.

Gratulálunk a farkaslyukiaknak és várjuk az ehhez hasonló kezdeményezések írásbeli bizonyítékát!

Bányamunkás Szerkesztősége

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA